

Siiri Jõgi

Merit Nukka

INIMESEÕPETUS

4. klassile

Siiri Jõgi

Merit Nukka

INIMESEÕPETUS

4. klassile

Õppevara väljaandmist on toetanud Euroopa Sotsiaalfond ning Haridus- ja Teadusministeerium programmi „Kaasaegse ja uuendusliku õppevara arendamine ja kasutuselevõtt“ raames.

Väljaandja SA Innove, Haridus- ja Noorteamet.

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Hariduslike erivajadustega
õpilaste õppevara arendamine

Digiõpiku ning selle juurde kuuluvate prinditavate töölehtede (avaldatud kahes osas) autorid on Siiri Jõgi ja Merit Nukka.

Õppevara koostamist nõustas eksperdina eripedagoog Kaja Plado. Metoodilise juhendi autor on Kaja Plado.

Retsenseerisid Kaja Pastarus ja Kadri Männiksaar

Toimetanud Kristi Kingo

Illustreerinud Timo Kähara

Kujundanud ja küljendanud Merike Säask

Digiteerinud Veiko Hani

Veebipildid ja -fotod Tarmo Teder, Shutterstock, Viljar Suitsev, Kristi Kingo, unsplash.com, pixabay.com

Õppevara koostamisel on arvestatud põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud õppe nõuetega. Õppematerjal sobib kasutamiseks ka põhikooli riikliku õppekava järgi õppijate õppe diferentseerimisel, individuaalse õppekava (IÕK) alusel õppijate ning muukeelsete õpilaste õpetamisel.

CC-BY-SA 3,0

atlex

Atlex OÜ

Kivi 23

51009 Tartu

Tel 734 9099

Faks 734 8915

atlex@atlex.ee

www.atlex.ee

4.1. Kella-aeg

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

Peeter, mis kell sa tavaliselt kooli-päevadel ärkad?

Ma ärkan kell seitse.

Ma ärkan tavaliselt varem – kolm-veerand seitse.

Sa ärkad minust 15 minutit varem. See on siis kell 6.45.

Hmm, vist jah. Mul on veerandid ja kolm-veerandid alati segamini. Missugust kella sa kasutad?

Mina vaatan aega seina-kellalt.

Mina kasutan aga elektron-kella. Meil on erinevad kellad. Kuula, kordame üle. Seinakellal on suur osuti ja väike osuti. Elektron-kellal on ainult numbrid.

Kell on üheksa. Veerand tundi on 15 minutit.

Kui osuti liigub veerand tundi edasi, on kell 9.15 ehk veerand kümme. Kui osuti liigub veel veerand tundi edasi, on kell üheksa läbi pool tundi. See on 9.30 ehk pool kümme.

Pool tundi on 30 minutit. Mis on kell siis, kui 15 minutit on kümnest puudu?

Kolm-veerand kümme?

Õige. 9.45. Kolm-veerand tundi on 45 minutit. See jääb sulle hästi meelde. Üks kooli-tund kestab ka 45 minutit.

Just.

Veel veerand tundi edasi ja ongi tund aega täis. Iga kord liigutasime suurt osutit veerand tundi ehk 15 minutit. 15 ja 15 ja 15 ja 15 on 60 minutit. Üks tund on 60 minutit.

Mitu minutit on veerand tundi?

Pool tundi?

Kolm-veerand tundi?

Üks tund?

Tunnid ja minutid

Loe!

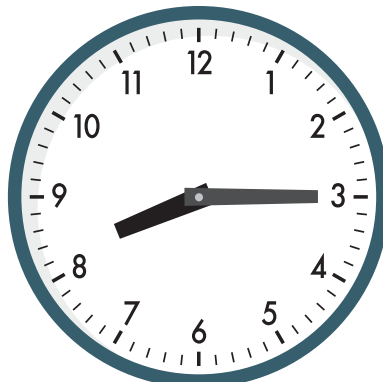
Aega mõõdame aja-ühikutes. Kella-aega määrame tundides ja minutites. Kellal on kella-osutid. Väike osuti näitab tunde. Suur osuti näitab minuteid.

Mis aja-ühikutes määrame kella-aega?

Märgi lause.

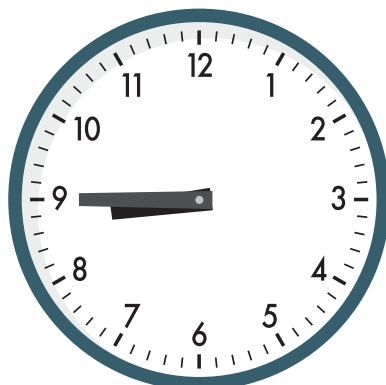
Kell on kaheksa

Kell on veerand üheksa

Kell on pool üheksa

Kell on kolm-veerand üheksa

Kell on üheksa

Kas ma tean?

1. Kirjuta kella-pildi alla õige kella-aeg.

Kell on 9.00

Kell on 9.30

Kell on 10.45

Kell on 9.15

Kell on 9.45

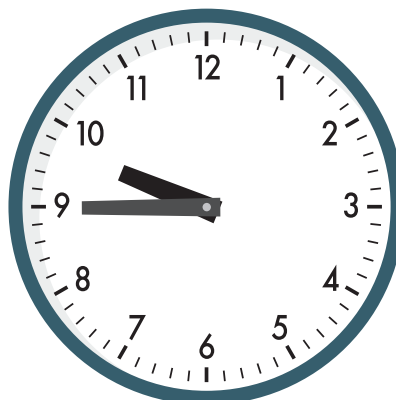
.....

.....

.....

.....

2. Täida lüngad.

3 peal, 6 peal, 9 peal, 12 peal

Kui kell näitab täis-tundi, siis minuti-osuti on .....

.....

Kui kell näitab veerand-tundi, siis minuti-osuti on .....

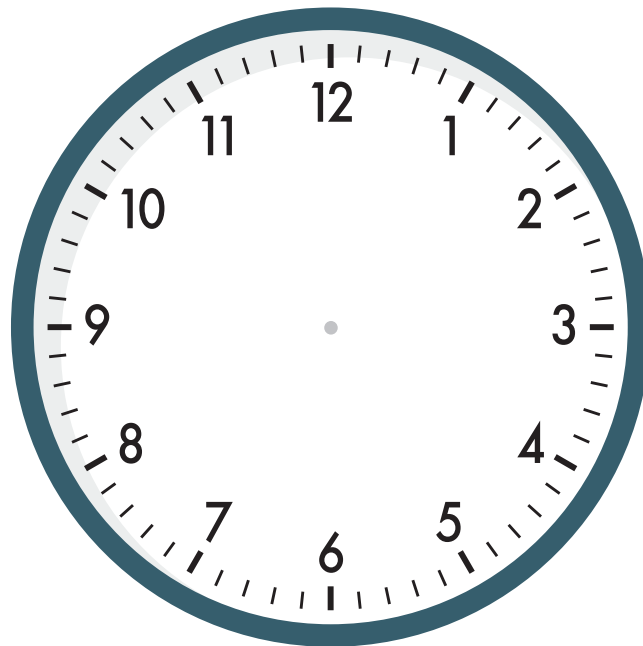
.....

Kui kell näitab pool-tundi, siis minuti-osuti on .....

.....

Kui kell näitab kolm-veerand-tundi, siis minuti-osuti on

.....

3. Ühenda paarid.

Mõtle ja vasta küsimustele

- Mille peale kulub sul päevas kõige rohkem aega?
- Miks on vaja kella-aega määrata?
- Buss Tartust Tallinnasse väljub kell 16.30. Maria jõudis bussi-jaama veerand tundi varem. Mis kell jõudis Maria bussi-jaama?
- Peeter vaatas telerist saadet. See algas 15 minutit pärast seitset. Saade kestis kolm-veerand tundi. Mis kell saade lõppes?

4. Kirjuta joonele kella-aeg numbritega.

- Ärkan hommikul kell kolm-veerand seitse .....
- Rong väljub jaamast kell pool üks päeval .....
- Tunnid algavad kell veerand üheksa .....
- Laste-film algab kinos kell kaks päeval .....
- Ema jõuab töölt koju kell pool kuus õhtul .....
- Buss jõuab peatusesse kell veerand viis õhtul .....
- Lähen arsti juurde kell kolm-veerand kümme hommikul
.....

Järjesta laused kella-aja järgi.

Alusta kõige varasemast.

5. Kirjuta lause ette sobiva kella täht.

A

B

C

- Kell on 17.15.
- Kell on 45 minutit üle kolme.
- Kell on 6.30.
- Kell on pool seitse.
- Kell on 15 minutit üle viie.
- Kell on 15.45.
- Kell on veerand kuus.
- Kell on kolm-veerand neli.
- Kell on pool tundi kuuest üle.

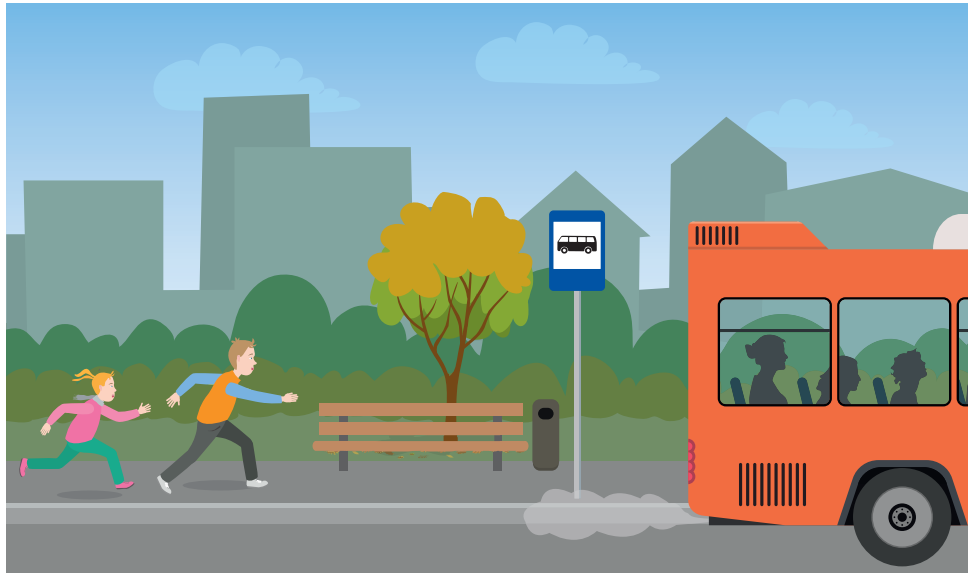
Nüüd ma tean!

- Veerand tundi on 15 minutit.
- Pool tundi on 30 minutit.
- Kolm-veerand tundi on 45 minutit.
- Üks tund on 60 minutit.

4.2. Kella-ajast kinni-pidamine

Vaata ja loe!

Kuula digi-õpikust!

Mul juhtus eile väga rumal lugu.

Mis siis juhtus?

Lubasin õe kinno viia. Mängisime aga sõbra pool arvutis ja ma ei pannud kella-aega tähele. Kui lõpuks märkasin, jooksin kiiresti koju. Lippasime bussi peale, aga buss sõitis nina eest minema. Nii ei jõudnudki me kinno. Õde muud-kui nuttis ja oli minu peale vihane.

Vaeseke! Mis teha, kui vend nii tuule-pea on. Minu ema ütleb, et alati on mõistlik endale varu-aega võtta. Kui buss tuleb 7.45, siis tasub vähemalt 7.40 kohal olla. Autoga sõites sama moodi. Ikka tuleb varu-ajaga arvestada. Kodust tuleb lihtsalt natuke aega varem välja tulla.

Miks Maria ema soovitab endale varu-aega võtta?

Liisa hilines kooli

Loe!

Liisa sõidab kooli bussiga. Buss väljub tema kodu-peatusest 7.45. Järgmine buss tuleb kell 8.00.

Täna hommikul läks Liisal kiireks. Äratus-kell helises kell 7.00. Tüdruk pani korraks silmad kinni. Äkki oli kell 7.15. Liisa hüppas voodist välja. Ruttu pesema! Ruttu riidesse! Ruttu kööki ja paar ampsu! Ruttu jope selga ja müts pähe! Ruttu kooli-kott selga! Ruttu bussi-peatusesse!

Buss oli läinud. Tuli oodata järgmist. Kui Liisa klassi jõudis, oli teistel õppimine täies hoos. Ta ütles uksele: „Tere hommikust! Palun vabandust, et ma tundi hilinesin!“ Õpetaja lubas Liisal kohale minna.

Vasta küsimustele teksti põhjal.

- Miks Liisa hilines?
- Kuidas Liisa kiirustas? Märki laused (6).
- Miks ta pidi kiirustama?
- Mida Liisa kaaslastele ja õpetajale ütles?
- Mida tüdruk võis tunda?

Mõtle ja räägi kaaslasega

- Kas sina oled kooli hilinenud?
- Miks sa hilinesid?
- Mida sa tundsid, kui klassi astusid?

Kaspar jäi jalg-palli võistlustele hiljaks

Loe!

Kaspar on tubli sportlane. Ta tegeleb mitme alaga.

Eriti hästi läheb tal jalg-pallis. Täna õhtu-poolikul on Kasparil tähtis mäng. Poiss ootab seda väga.

Pärast kooli läks Kaspar kohe raamatu-kokku. Seal saab uusi arvuti-mänge mängida. Ta istus arvuti taha ja hakkas mängima. Mäng oli nii põnev, et Kaspar unustas kõik muu. Kui arvuti-mängus jalg-palli mängima hakati, tuli Kasparile oma võistlus meelde.

Nüüd hakkas poisil kiire. Jooksuga bussi peale! Jooksuga koju! Spordi-kott kaenlasse! Jooksuga staadionile! Kaspar jõudis kohale just siis, kui mees-konnad väljakule jooksid.

Treener ei saatnudki Kasparit väljakule. Poiss istus kurva näoga ja vaatas mängu.

Vasta küsimustele teksti põhjal.

- Miks Kaspar hilines?
- Kuidas Kaspar kiirustas?
Märgi laused (4).
- Miks ta pidi kiirustama?
- Missuguse õppe-tunni andis Kasparile treener?
- Mida poiss võis tunda?

Mõtle ja räägi kaaslasega

- Kas sina oled mõnele üritusele hilinenud?
- Miks sa hilinesid?
- Mida sa tundsid, kui hiljaks jäid?
- Kas sa õppisid hilinemisest midagi?

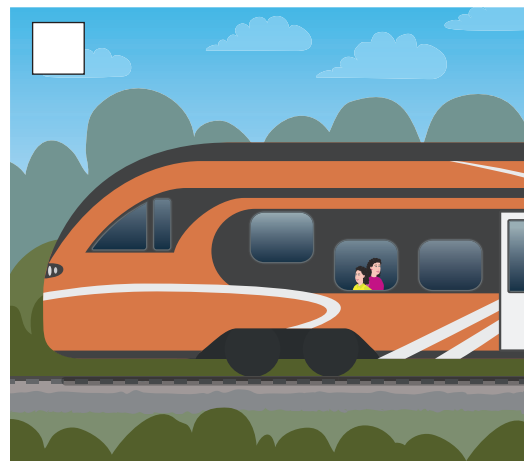

Kas ma tean?

1. Missugune taga-järg oli hilinemisel? Märgi õige pilt.

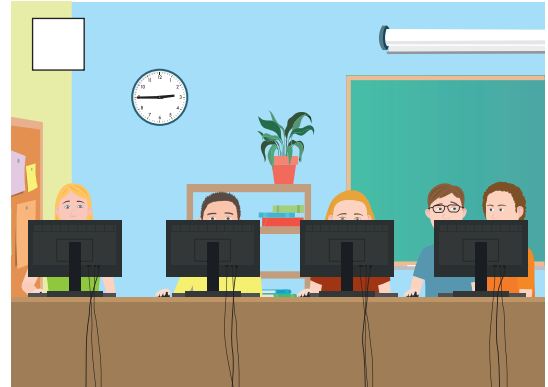
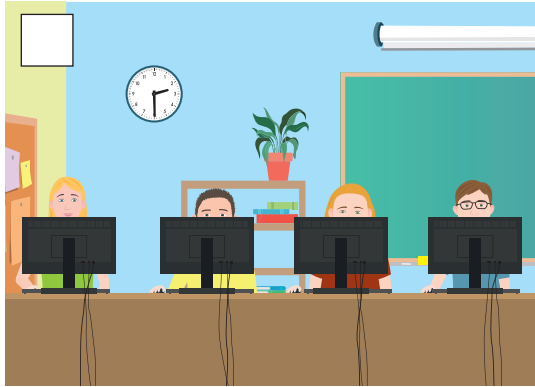
„Jäime emaga kodu juures bussist maha. Sõitsime järgmise bussiga. Jooksime kuni rongi-jaamani. Suur kell näitas, et hilinesime ainult ühe minuti. Meil läks halvasti. Sel korral me vana-ema poole ei jõudnudki.“

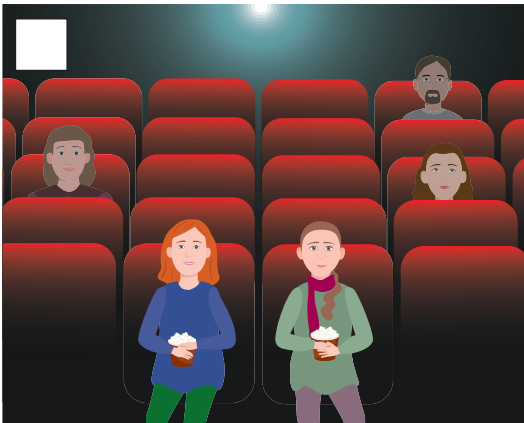

„Ma käin arvuti-ringis. Arvuteid on vähem kui õpilasi. Viimane kord unustasin ma kella vaadata. Hilinesin 15 minutit. Mul läks halvasti. Pidime kahekesi ühe arvuti juures istuma. Sõber ei olnud ka selle üle rõõmus.“

„Tahtsime Karinaga kinno minna. Ostsime piletid ära. Filmi alguseni oli veel aega. Läksime nii-sama ringi vaatama. Äkki avastasime, et film algas veerand tundi tagasi. Saali meid enam ei lastud. Nii jäi film nägemata.“

Nüüd ma tean!

- Õigeaks ajaks kohale-jõudmine võtab mõni-kord palju aega. Mõistlik on kodust varem lahkuda.
- Hilinemine on eba-viisakas. See teeb halba hilinejale ja segab teisi.

4.3. Õpilase päeva-kava

Vaata ja loe!

Kuula digi-õpikust!

Me arutasime kodus eile hilinemise asju. Häbi oli märkust näidata. Isa arvas, et ma võiks endale päeva-kava koostada. Kas sina oled kunagi päeva-kava teinud?

Mõni-kord olen. Meie emaga ütleme päeva-kava kohta päeva-plaan. Ühe päeva plaani on päris kerge jälgida. Aga nädala-plaani täitmisega olin alati hädas. Ikka tahtsin midagi muud teha.

Ma proovin siis ka ühe päeva kaupa. Kohe täna koostan endale homse päeva kava. Hilinemised peavad ära lõppema. Kas sa printisid päeva-kava välja?

Jah. Ühe panin oma laua peale ja teise kül-m-kapi külge.

Ma proovin ka.

Miks isa soovitas Peetril päeva-kava koostada?

Peetri päeva-kava

Loe!

Peeter koostab endale päeva-kava. Poiss on aga murelik. Ta ei oska veel oma aega kavandada. Peeter otsustab proovida, kas päeva-kava abil saab ta oma asjadega paremini hakkama.

K	Peetri päeva-kava
Kell 7	Ärkan, pesen, süön, lähen kooli. Buss 7.45.
Kell 8.15–14	Olen koolis.
Kell 15	Jõuan koju, vahetan riided, süön, puhkan.
Kell 16	Olen arvutis.
Kell 17	Väljas koos õega.
Kell 18	Aitan ema ja isa.
Kell 19	Õpin.
Kell 20	Loen õele une-jutuks oma raamatut. Vaatan telerist saateid.
Kell 21	Pesen ja lähen voodisse.

Vaata Peetri päeva-kava.

Vali õige vastus.

- Mis päeva tähistab täht K?
nelja-päev / kolma-päev / kooli-päev
- Peetri tegemised hommikul.
  - Mis kell Peeter ärkab? *kell 7 / kell 8*
  - Mis kell algavad Peetril koolis tunnid? *kell 8 / kell 8.15*
- Peetri tegemised päeval.
  - Mis kell Peeter koolist koju jõuab?
kell 3 pärast lõunat / kell 16
  - Mis kell Peeter õega välja läheb? *kell 16 / kell 5 pärast lõunat*
- Peetri tegemised õhtul.
  - Mis kell Peeter kodus õpib? *kell 18 / kell 19*
  - Mis kell Peeter magama läheb?
kell 9 õhtul / kell 10 õhtul

Kas ma tean?

1. Minu hommikused tegemised.

Loe. Nummerda tegevused sinule sobivasse järjekorda.

- Lahkun kodust.
- Riietun.
- Tulen voodist välja.
- Söön.
- Pesen.

2. Minu päevased tegevused.

Vaata pilte. Vali sulle sobivad pildid.

Nummerda sinule sobivad pildid õigesse järjekorda.

3. Minu õhtused tegevused.

Vaata pilte. Vali sulle sobivad pildid.

Nummerda sinule sobivad pildid õigesse järjekorda.

Nüüd ma tean!

- Oma tegevistega saame hästi hakkama, kui oskame aega kavandada.
- Algul on hea koostada ühe päeva kava ja sellest kinni pidada.
- Kui koostada kindel päeva-kava, siis ei lähe vajalik meelest ära.

4.4. Kordamine

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

Tegin endale ühe päeva kava. Nüüd oskan juba nädala-kava teha. Olen selle üle uhke.

Kui lahendad rist-sõna, saad teada, mida ma õppisin.

1. Lahenda rist-sõna.

1. Üks kooli-tund kestab ...-veerand tundi. (1. ptk)
2. Päeva-... aitab olulised tegevused meeles hoida. (3. ptk)
3. 15 minutit on ... tundi. (1. ptk)
4. 15 minutit üle seitsme on kell veerand ... . (1. ptk)
5. Ma ei ... kooli, kui varun aega kohale jõudmiseks. (2. ptk)
6. Kella väike osuti näitab (*mida?*) ... . (1. ptk)
7. Aega mõõdan (*mis?*) ...-ühikutes. (1. ptk)
8. (*Mis?*) ...-kellal ei ole osuteid. (1. ptk)

1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									

Kui ..... oma aega,
siis jõuan kõik olulised asjad ära teha.

2. Mida jõuab teha ühe minutiga? Märki sobivad pildid.

Süüa

Vett juua

Koduseid töid teha

Kassile süüa
panna

Laste-saadet
vaadata

3. Mida jõuab teha 15 minutiga? Märki sobivad pildid.

Pesta

Kinos filmi
vaadata

Riietuda

Küpsetada

Tallinnast Tartusse
sõita

5.1. Teave

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

Peeter, kas teil kodus aja-leht käib?

Minu teada mitte. Emale ja isale meeldib uudiseid lugeda internetist. Mina eriti uudiseid ei loe. Vahel vaatan telekast uudiste-saadet.

Mina ka aja-lehti ei loe. Aga ema loeb küll kodus. Temal on tellitud lausa mitu aja-lehte ja aja-kirja. Täna hommikul näitas ta mulle aja-lehest ühte kuulutust. Seal kirjutati meie koolist. Koolil tuleb varsti suur sünni-päev!

Jah, meie kool saab 50-aastaseks. Õpetaja pani suure plakati ka meie klassi teadete-tahvile. Kas sa oled seda juba näinud?

Kust said lapsed infot kooli sünni-päeva kohta?

Teave

Info on teave. Teavet saad, kui loed, kuulad, vaatad.

Aja-lehti, aja-kirju ja raamatuid saad lugeda.

Raadiot saad kuulata.

Telerit saad vaadata.

Internetis saad sa nii lugeda, kuulata kui ka vaadata.

Mõtle ja vasta küsimustele

- Kust sina tavaliselt teavet otsid? Milline info sind huvitab?
Mulle meeldib...
  - 1) lugeda (*kust? mida?*) .....
  - 2) kuulata .....
  - 3) vaadata .....
- Väga vanal ajal ei olnud raadiot, telerit ega internetti.
Kust võisid inimesed siis teavet saada?

Kas ma tean?

1. Loe. Leia õige pilt. Kirjuta punktiirile sobiv täht.

- A. Soovid kinno minna. Tahad teada, mis filme praegu kinos näidatakse. Kust otsid infot?
- B. Tahad homme minna metsa matkama. Soovid teada, kas ilm selleks on sobiv. Kust otsid infot?
- C. Etendus teatris algab kell 18.00. Pead teatrisse minema bussiga. Soovid teada bussi-aegu. Kust otsid infot?
- D. Tahad minna sõbraga oma kodu-koha muuseumisse. Soovid teada, kui palju pead pileti ostmiseks raha kaasa võtma. Kust otsid infot?

.....

.....

.....

.....

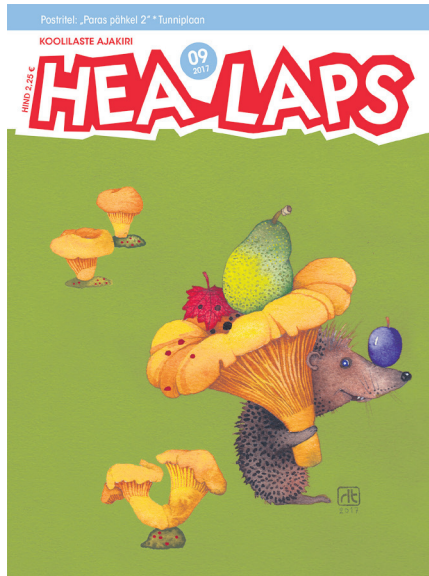

**2. Mis aja-kiri või aja-leht on pildil?
Kirjuta peal-kiri pildi kõrvale.**

Aja-kiri

.....

Aja-kiri

.....

Aja-leht

.....

**Kas need on lugemiseks lastele või täis-kasvanutele?
Kas oled neid lugenud?**

3. Loe kuulutust.

Mis teave on kuulutusel? .....

.....

Mis sündmus on tulemas? .....

.....

Millal sündmus toimub? .....

.....

Kus sündmus toimub? .....

.....

4. Karina soovib võtta endale kassi-poega.

Ta leidis aja-lehest kuulutused.

Loe kuulutusi.

---

*Ära anda kaks kutsikat. Nad on 2 kuud vanad.
Kutsikad on sõbralikud ja aktiivsed.
Teavet saab numbril 557 352*

---

*Leitud kolm isast kassi-poega. Nad on
väga sõbralikud. Kassi-poegi saab näha Jõgeval.
Helista ette 598 113*

---

*Head kodu otsib noor emane kass.
Ta on musta värvi, rahulik ja ise-seisev.
Helistada 532 906*

Arutlege klassis:

- Kellele võiks Karina helistada?
- Miks?

Nüüd ma tean!

- Info on teave.
- Kui soovin midagi teada saada, pean infot otsima.
- Infot saan aja-lehest, aja-kirjast, raamatust, raadiost, telerist ja internetist.

5.2. Teadete-tahvel

Vaata ja loe!

KLASSI REEGLID

- Olen teiste vastu sõbralik.
- Hoian klassis puhtust.
- Toas käin, õues jooksen.
- Kui tahan tunnis vastata, tõstan käe!

SÜNDMUSED

sünnipäevad

- 15. veebruar - Kati
- 10. aprill - Martin
- 2. mai - Liisa

TUNNIPLAAN

	AEG	Esmaspäev	Teisipäev	Kolmapäev	Neljapäev	Reede
1	8.15-9.00	Matemaatika	Eesti keel	Inimeseõpetus	Matemaatika	Eesti keel
2	9.10-9.55	Kunst	Matemaatika	Muusika	Eesti keel	Kehaline
3	10.05-10.50	Kunst	Kehaline	Eesti keel	Loodusõpetus	Inglise keel
4	11.00-11.45	Muusika	Inglise keel	Inglise keel	Kehaline	Kunst
5	11.55-12.40	Muüsilaskoor	Loodusõpetus	Muüsilaskoor	Inimeseõpetus	
6	12.50-13.35					
7	13.45-14.30					
8	14.40-15.25					

Kool 50

Suur sünnipäev!

PIDULIK KONSERT-AKTUS

Konsert toimub kooli aulais
3. aprillil kell 16.00.

Esiinivad koolilapsed ja 2. viiatuskoolilast.
Olete väga oodatud!

Kuula ka digi-õpikust!

Märkasin kooli tultes koridori-seinal sünni-päeva-plakatit. Sain teada, et pidu toimub 3. aprillil. Aga unustasin ära, mis kell see algab.

Meil on klassis teadete-tahvel. Lähme loeme sealt uuesti.

Lähme!

Siin on kõik kirjas. Pidu toimub neljapäeval kell 16.00.

Meie teadete-tahvlil on veel iga-suguseid asju kirjas.

Ma ei olegi märganud, et siin on meie klassi tunni-plaan.

Vaata, mis tund meil järgmine on?

Täna on nelja-päev. Praegu lõppes meil loodus-õpetus.
Järgmine tund on järelkult kehaline kasvatus.

Aga lähme siis ruttu spordi-saali! Muidu jääme veel
tundi hiljaks.

Kust otsisid Peeter ja Maria teavet?

1. Vaata Peetri ja Maria klassi teadete-tahvlit.

Mille kohta saad teavet?

Märgi õiged vastused.

- Kooli-reeglite kohta.
- Ilma kohta.
- Klassi-reeglite kohta.
- Tundide kohta.
- Kooli toidu kohta.
- Laste sünni-päevade kohta.

Loe!

Koolis leiad olulist teavet teadete-tahvliit. Teadete-tahvlid on klassi ja koridori seintel.

Klassi teadete-tahvlil on info sinu klassi kohta.

Seal on kirjas laste sünni-päevad, sündmused, tunni-plaan ja klassi-reeglid.

Kooli teadete-tahvlil on info kogu kooli kohta.

Seal on kirjas olulised sündmused, kooli-reeglid, söökla menüü ja muu vajalik.

2. Klassi teadete-tahvel. Vaata joonist.

Otsusta peal-kirja järgi, kuhu iga teade sobib.

Ühenda joonega.

<u>Sünni-päevad</u>	<u>Sündmused</u>	<u>Tunni-plaan</u>	<u>Klassi-reeglid</u>
8. mai – emade-päeva kontsert	E 8.15 – 9.00 matemaatika Õp. Tamm		Hoian klassis puhtust!
	K 8.15 – 9.00 inimese-õpetus Õp. Tamm	12. märts – Karina	
18. aprill – Kaspar			Kui tahan tunnis vastata, tõstan käe!

Mõtle ja vasta küsimustele

- Vaadake kaaslaste ja õpetajaga oma klassi teadete-tahvlit. Mille kohta saate teavet?
- Tehke ring-käik koolis koos õpetajaga. Milliseid tahvleid koridori-seintel on? Mille kohta leiata teavet?

Nüüd ma tean!

- Koolis leian olulist infot teadete-tahvlilt.
- Kui info jääb segaseks, küsin abi õpetajalt.

5.3. Kirja kirjutamine ja saatmine

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

Varsti on emade-päev. Oma emale kingin ma lilled ja kaardi. Vana-ema elab kaugel. Tema juurde ma minna ei saa. Tal ei ole ka arvutit. Saadan talle kaardi postiga.

Ma ei ole kunagi kaarti saatnud. See on vist suur töö.

Ei ole. Joonistan kaardi ja kirjutan teisele poole õnnitluse. Siis ostan ümbriku ja margi. Ümbrikule kirjutan vana-ema aadressi. Oma aadressi kirjutatan ümbriku tagumisele poolele. Panen kaardi ümbrikusse ja kleebin selle kinni. Siis viin ümbriku post-kasti. Ja ongi kaart saadetud.

Mida teeb Maria vana-emale kaardi saatmiseks?

Suhtlemine kirja teel

Loe!

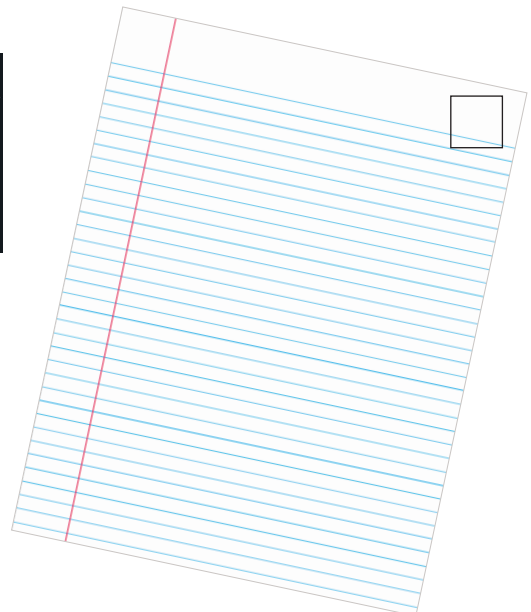
Inimesed on alati tahtnud üks-teisele teateid edasi anda. Oli aeg, kui telefone oli vähe. Arvuteid polnud kellelgi. Inimesed saatsid üks-teisele kirju. Nad kirjutasid oma elust. Täht-päevadeks kaardi saatmine oli viisakas komme. Ka täna-päeval on tore kirja kirjutada ja sellele vastust oodata. Mõni-kord saadame üks-teisele kaarte. Sünni-päevaks saadame sünni-päeva-kaardi ja jõuludeks jõulu-kaardi. Kaardile kirjutame õnnitluse või muud head soovid.

**Miks inimesed vanasti üks-teisele e-kirju ei saatnud?
Märgi lause.**

Kas ma tean?

**1. Vaata pilte. Mida on vaja kirja kirjutamiseks?
Märgi pildid (2).**

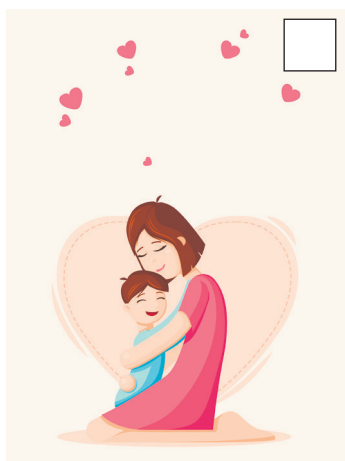

**2. Vaata pilte. Mida on vaja kirja saatmiseks?
Märgi pildid (2).**

3. Märgi sobivad pildid.

- A. Mis kaardi valid sünnipäevaks?
- B. Mis kaardi valid jõuludeks?
- C. Mis kaardi valid emade-päevaks?

Mõtle ja räägi kaaslasega

- Kas sina oled kunagi kirja saanud?
- Kas sina oled kunagi kirja kirjutanud?
- Kellele sa tahad kirja kirjutada?
- Mida sa kirja saatmiseks vajad?
- Mida sa kirja saatmiseks teadma pead?

Kati kiri

Loe!

Eeva ja Kati on sõbrad. Suvel kohtuvad nad maal vana-ema juures. Talvel helistavad tüdrukud tihti ja räägivad oma-vahel. Mõni-kord saadavad nad teine-teisele kirju.

Eile sai Eeva Kati käest kirja. Eeva oli selle üle väga rõõmus.

Tere, Eeva!

2.02.2020

Ma olen juba nädal aega kodus olnud. Kõva köha ja nohu. Kurk on ka valus. Palavikku õnneks enam ei ole. Meie klassi lapsed käisid looma-pargis õppe-käigul. Anna helistas mulle. Ta rääkis, mis loomi nad nägid. Ma olen kurb, et minna ei saanud. Natuke kade tunne on ka.

Meil on kodus palju raamatuid. Valisin ühe ja lugesin selle kiiresti läbi. Raamatu pealkiri on „Siis, kui loomad veel rääkisid“. See on väga põnev muinas-jutu-raamat. Soovitan sulle ka. Kirjuta siis mulle, kuidas meeldis.

Jään su kirja ootama.

Kati

Mõttele ja vasta küsimustele

- Missuguste sõnadega kiri algab?
- Missuguste sõnadega kiri lõpeb?
- Mida Kati enda kohta kirjutas?
- Mida Kati soovitas Eeval teha?
- Kuidas Kati oma kirja kaunistas?

Me saadame üks-teisele e-kirju

Loe!

E-kirja kohta ütleme ka **meil**. E-kirjade saatmine on lihtne ja kiire. Nende abil saab teavet vahetada väga ruttu.

Mõtle ja räägi kaaslasega

- Kas sul on olemas oma meili-aadress?
- Kas sa oled mõnda meili lugenud?
- Kas sa oled ise meili kirjutanud?

Jõudsime kohale

Saaja: maiekask@gmail.com

Tere, ema!

Jõudsime isaga hotelli. Olen väsinud ja pikutan natuke. Varsti läheme sööma. Pärast käime mere ääres ka. Siin on päris suve moodi. Päike paistab, puud on rohelised ja lilled õitsevad.

Kalli-kalli!
Mariann

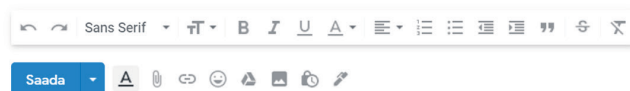
Mõtle ja vasta küsimustele

- Kellele on e-kiri saadetud?
- Missuguste sõnadega e-kiri algab?
- Kes kirja saatis?
- Missuguste sõnadega kiri lõpeb?
- Millist teavet sai kirjast ema?

4. Praktiline töö.

Õpime e-kirja kirjutamist.

Saadame oma õpetajale koos e-kirja.

1. Leia, kuhu on vaja kirjutada meili-aadress.
2. Kirjuta õpetaja meili-aadress.
3. Leia, kuhu on vaja kirjutada teema.
4. Kirjuta teema: **e-kiri**
5. Kirjuta tervitus õpetajale: **Tere, kallis õpetaja (nimi)!**
6. Kirjuta kirja sisu: **Täna õpime e-kirja kirjutamist.**
7. Kirjuta kirja lõpetus: **Kõike head!**
Sinu õpilased
8. Leia koht: Saada

Nüüd ma tean!

- Inimesed võivad üks-teisele saata käsitsi kirjutatud kirju ja kaarte.
- Kirjad ja kaardid on tavaliselt teel mitu päeva.
- Kui sul on meili-aadress, siis saad saata e-kirja.
- E-kiri jõuab kohale väga kiiresti.
- Kõikidel kirjadel on kindlad osad:
  1. Viisakas tervitus.
  2. Kirja sisu.
  3. Viisakas lõpetus.
  4. Saatja nimi.

6.1. Töö tegemine vajab oskusi

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

Me rääkisime eile tüdrukutega, mida me tulevikus teeme. Pea-aegu kõik tahavad saada müüjaks. Mulle meeldib töötada aias. Suureks saamiseni on aga veel palju aega. Enne peame õppima. Ja siis veel õppima.

Mina tahan auto-juhiks saada. Ja koka-amet meeldib mulle ka. Ja ehitaja tahaksin olla. Nagu-nii mõtted aastatega muutuvad. Iga-tahes ilma õppimiseta ei saa ühtki ametit selgeks.

Mis ametitest lapsed rääkisid (4)?

Kodused tööd

Loe!

Kodus on alati palju tööd. Kodused tööd on ära jaotatud pere-liikmete vahel. Nende tööde tegemise eest me palka ei saa. Koduseid töid teeme selleks, et kogu perel oleks hea elada.

Mõtle ja räägi kaaslasega

- Kellel on kodus kõige rohkem tööd?
- Mis töid saab teha koos?
- Mis töö sulle kodus kõige rohkem meeldib?
- Mis tööd sa parema meelega ei teeks?
- Miks peab tegema ka eba-meeldivaid koduseid töid?
- Kelle jaoks on vaja koduseid töid teha?

1. Mida pead õigeks?

Loe ja märgi.

Kodused tööd saavad valmis kiiremini, kui...

- iga-üks võtab töödest osa.
- vanemad teevad kõike.
- teeme koos-tööd.

Koduseid töid on vaja teha selleks, et...

- kodus oleks mugav elada.
- vanemad rahul oleks.
- kõigil pere-liikmetel oleks hea.

Erinevad ametid

Loe!

Täis-kasvanud inimesed käivad tööl. Töö-kohti ja ameteid on väga palju.

Ametit saab õppida kutse-koolis ja kõrg-koolis.

Töötajad saavad tehtud töö eest palka.

Mille eest saavad töötajad palka?

Märgi lause.

2. Kas tead neid ameteid?

Ühenda joonega sõna ja pilt. Mis sõna jääb üle?

Kokk

Müüja

Kirja-kandja

Ehitaja

Kunstnik

Auto-juht

Talunik

Mõtle ja räägi kaaslasega

- Mille järgi ameti ära tundsid?
- Mida selles ametis teha tuleb?

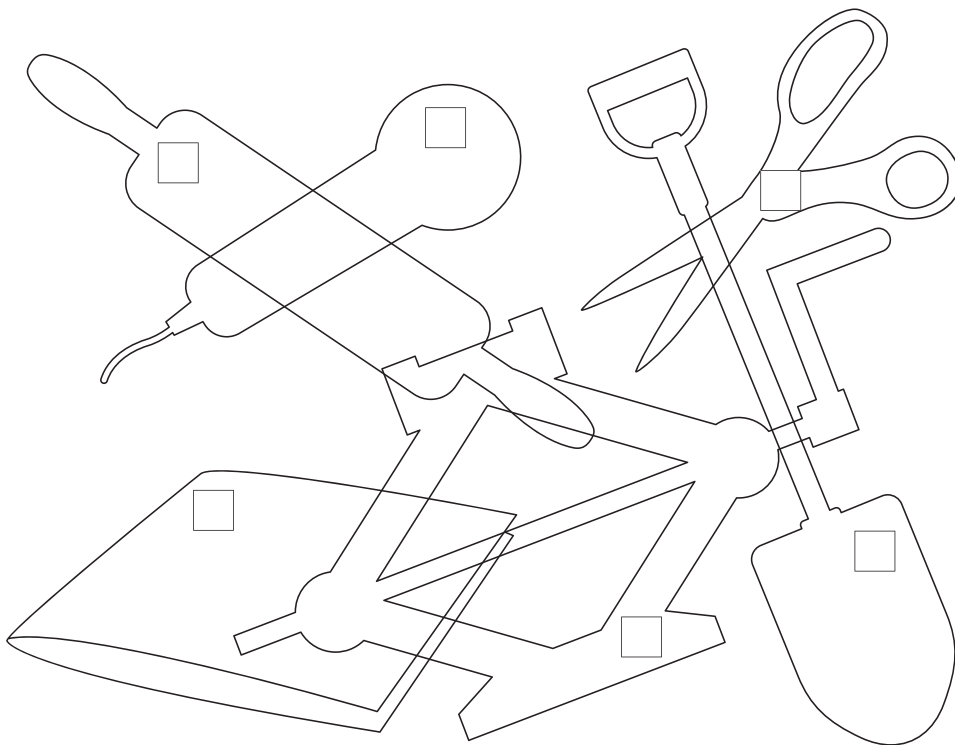
Kas ma tean?

3. Vaata ja leia erinevad töö-vahendid.

Mida selles ametis tegema peab?

Kas tema töö-vahend on pildil? Märki number.

1. Juuksur	5. Auto-parandaja
2. Pagar	6. Kassa-pidaja
3. Laulja	7. Õpilane
4. Aednik	

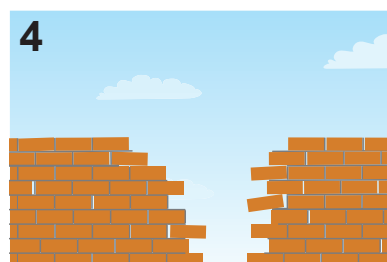
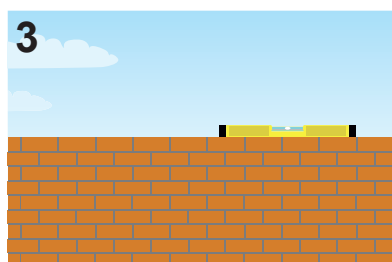
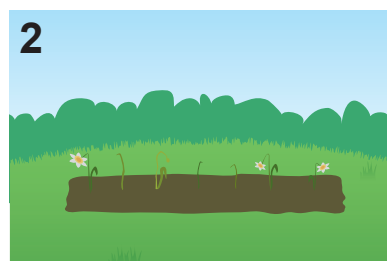

Kelle töö-vahendit joonistatud ei ole?

**4. Kumb töö on õnnestunud? Kumb töö on ebaõnnestunud?
Märgi pildi number tabelisse.**

Amet		
Ehitaja		
Auto-parandaja		
Aednik		

Mõtle ja räägi kaaslasega

- Kumma ehitaja teie pere endale appi kutsub? Miks?
Kumb ehitaja ei oska oma tööd?
- Kumma auto-parandaja poole pöörduda? Miks?
Kumb auto-parandaja ei oska oma tööd?
- Kumb lille-peenar sulle meeldib? Miks?
Kumb aednik ei oska oma tööd?

5. Õnnestunud töö teeb kõigile rõõmu.

Mida on vaja, et töö õnnestuks?

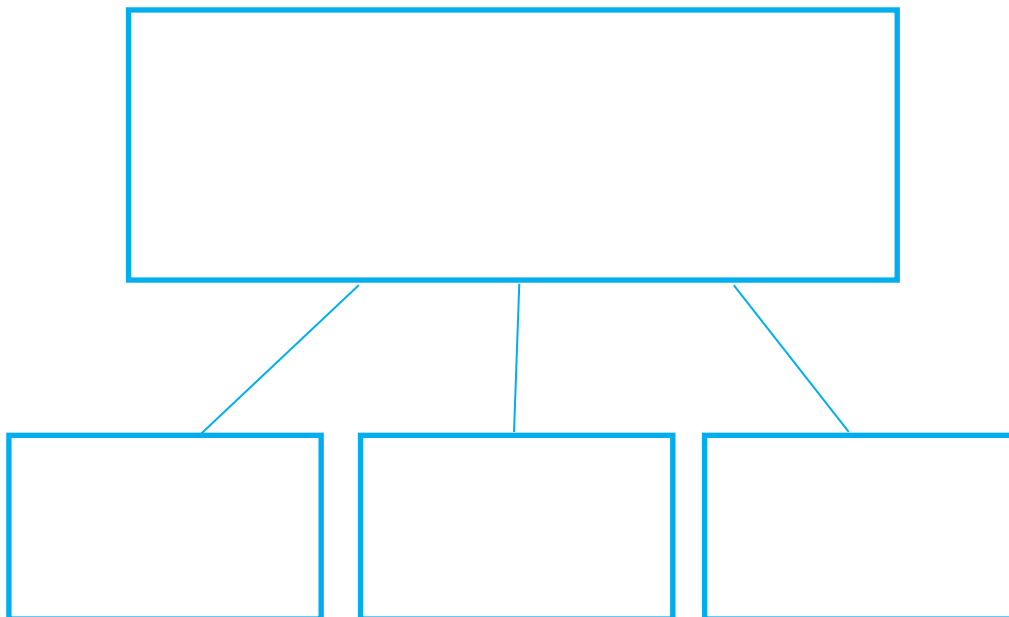
Märgi õige sõna.

- Et töö õnnestuks, *peab / ei pea* seda oskama.
- Et töö õnnestuks, *peab / ei pea* seda hoolikalt tegema.

6. Kelleks tahad saada sina? Kirjuta valitud amet suurde kasti.

Mida sa selles ametis tegema pead?

Kirjuta tegevused väikestesse kastidesse.

Mängime läbi!

Üks õpilane tuleb klassi ette.

Ta valib ühe ameti pildi.

Teised õpilased püüavad valitud ameti välja selgitada.

- Nad küsivad ameti kohta küsimusi.
Küsimused algavad sõnaga: KAS?
- Vastaja võib küsimusele vastata ainult sõnadega:
JAH, EI, NII JA NAA.
- Õige ameti ära-arvaja on mängu võitja.

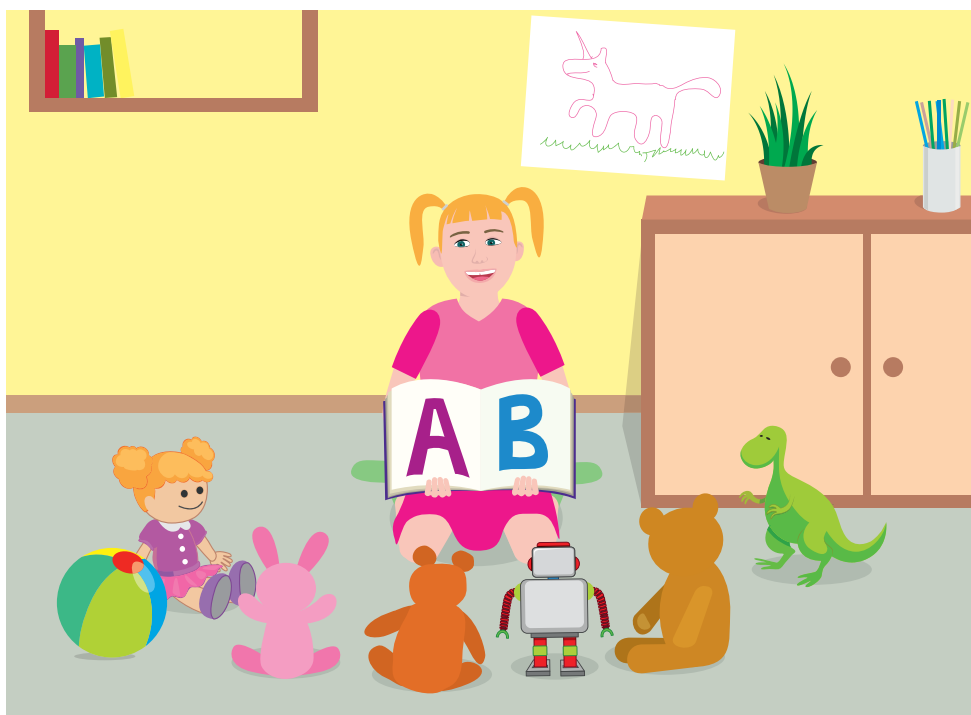
Nüüd ma tean!

- Erinevaid ameteid on väga palju.
- Et töö õnnestuks, peab seda oskama ja hoolikalt tegema.
- Koduseid töid teeme selleks, et kogu perel oleks hea elada.

6.2. Õpilase töö koolis

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

Minu väike õde läheb järgmisel aastal kooli. Mulle tuleb ka kohustusi juurde. Pean temaga koos kooli minema, vahel teda ka koolist koju viima. Nii tüütu!

Kas ta ise tahab kooli minna?

Minu õe sõber käib juba esimeses klassis. Tema on koolist palju head rääkinud. Ja nüüd ootab õde kooli-minekut nii väga. Ta mängib kodus kooli. Ma ütlen talle küll, et koolis käimine on raske töö. Aga tema arvab, et kool on tore mängimise koht.

Mida ütleb Peeter koolis käimise kohta?

Õpilase kõige tähtsam töö on õppimine

Loe!

„Ma olen neljanda klassi õpilane.
Mul on palju kohustusi:

- pean iga päev koolis käima,
- pean õigeks ajaks tundi jõudma,
- mul peavad kooli-asjad kaasas olema,
- mul peavad kodused tööd olema tehtud,
- pean tunnis kaasa töötama,
- pean õpetaja ja kaaslastega viisakalt käituma.“

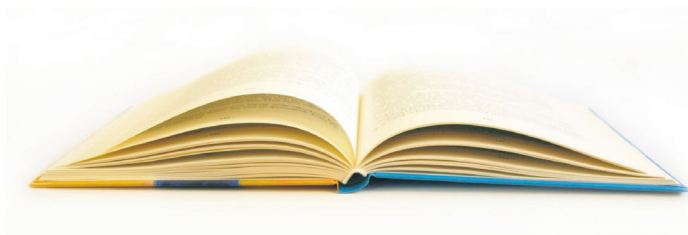

Mõtle ja vasta küsimustele

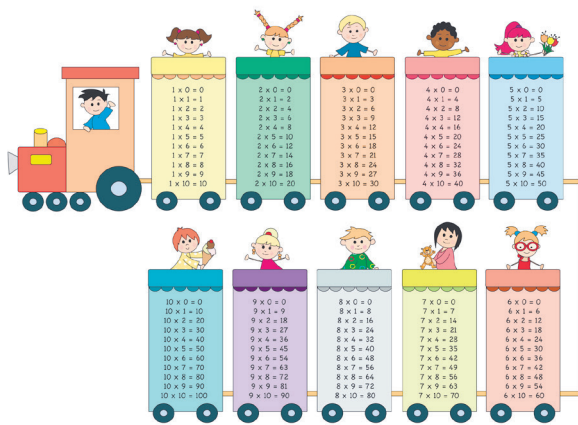
- Mis on õpilase kõige tähtsam töö?
- Miks peab õppima?
- Mis kohustused on sul koolis?
- Mis juhtub, kui sa neid kohustusi ei täida?

1. Mis tundi on pildil kujutatud?

Märgi õige sõna. Mille järgi said aru?

- Matemaatika
- Kehaline kasvatus
- Eesti keel
- Muusika-õpetus
- Loodus-õpetus
- Töö-õpetus

- Matemaatika
- Kehaline kasvatus
- Eesti keel
- Muusika-õpetus
- Loodus-õpetus
- Töö-õpetus

- Matemaatika
- Kehaline kasvatus
- Eesti keel
- Muusika-õpetus
- Loodus-õpetus
- Töö-õpetus

- Matemaatika
- Kehaline kasvatus
- Eesti keel
- Muusika-õpetus
- Loodus-õpetus
- Töö-õpetus

- Matemaatika
- Kehaline kasvatus
- Eesti keel
- Muusika-õpetus
- Loodus-õpetus
- Töö-õpetus

Või-leibade valmistamine

Loe!

4. klassi õpilased tahtsid klassi-õhtuks või-leibu teha. Õpetaja aitas koostada nime-kirja vajalikest asjadest. Nad jagasid ka ära, mida keegi kaasa toob. Toidu-ained olid laual. Ainult või oli puudu. Selle oli lubanud tuua Andre. Või toomine jäi tema kohustuseks. Aga Andre unustas. Leivad tehti valmis. Need ei olnud üldse maitsvad, sest või jäi leivale määrimata. Andrel oli häbi. Ta ei täitnud oma kohustust. Andre ütles: „Palun andke andeks.“

Kas kõik vajalik on või-leibade jaoks olemas?

Mõtle ja vasta küsimustele

- Mida Andre lubas või-leibade jaoks tuua?
- Miks leivad ei olnud maitsvad?
- Mis taga-järg unustamisel oli?
- Kes lubaduse mitte-täitmise pärast kannatasid?

2. Mida Andre tundis? Märki sobivad sõnad.

- Viha
- Rõõm
- Häbi
- Õnnetu
- Õnnelik

3. Mida klassi-kaaslased tundsid? Märki sobivad sõnad.

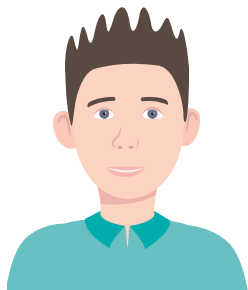
- Kurb
- Ülbe
- Õnnelik
- Vihane
- Rõõmus
- Tige

Suur muutus

Loe!

„Eelmisel aastal oli matemaatika mulle raske. Sain mõni-kord halbu hindeid.

Sel aastal läheb mul koolis aga väga hästi.

Kõige rohkem meeldib just matemaatika.

Tunnis kuulan hoolega. Nii saan pea-aegu kõik selgeks. Koduste tööde tegemine on siis lihtne.

Kui mõni-kord ei saa ülesandest aru, siis küsin ema või isa käest abi. Ema kiidab mind. Ta ütleb, et on suur rõõm näha nii häid hindeid.“

4. Missugused laused sobivad Kevini kohta? Märki.

- Kevinile meeldib matemaatikat õppida.
- Ta töötab tunnis hoolega kaasa.
- Ta ajab tunnis kaaslasega juttu.
- Ta saab tunnis pea-aegu kõik selgeks.
- Ta ei saa tunnis midagi selgeks.
- Ta jätab koduste tööde tegemise õhtuks.
- Ta küsib vajadusel abi ema või isa käest.
- Kevin saab häid hindeid.

5. Mida Kevin tundis? Märki sõnad.

- Rõõmus
- Kurb
- Ülbe
- Uhke
- Vihane

Nüüd ma tean!

- Õpilase kõige tähtsam töö on õppimine.
- Antud lubadus on kohustus. Kohustust tuleb täita.
- Kui kohustus jääb täitmata, on sellel tavaliselt halb taga-järg.
- Kes tööd teeb, see rõõmu näeb.

6.3. Tasku-raha, raha kogumine

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

Mis päeval sina tasku-raha saad?

Püha-päeva õhtul. Ja sina?

Siis, kui emal on palga-päev. Ema annab mulle kohe terve kuu tasku-raha. Tead, kui raske on seda nädalate peale jagada? Ikka saab varem otsa. Kui palju sa saad?

Mina saan nädalaks 5 eurot. Praegu proovin seda mitte ära kulutada. Tahan emale emade-päevaks midagi ilusat osta. Rahaga toimetamine on üldse väga keeruline kunst.

Millal Maria ja Peeter tasku-raha saavad?

Tasku-raha

Loe!

Tasku-raha eest saad teha väiksemaid oste. Õige on oma oste kavandada.

Nii tead, kui palju saad millelegi raha kulutada.

Võib-olla soovid raha koguda millegi kallima ostmiseks. Selleks tuleb iga kord tasku-rahast natuke kõrvale panna.

Raha võid koguda:

- raha-kassasse,
- teise raha-kotti, mida tavaliselt kaasas ei kanna.

Tasku-raha tuleb hoida turvalises kohas.

Mõtle ja vasta küsimustele

- Kui suur võiks olla sinu tasku-raha ühes nädalas? Põhjenda.
- Kui tihti sa soovid tasku-raha saada? Kas üks kord nädalas või üks kord kuus? Põhjenda.
- Peeter läheb kooli-vahe-ajal vana-ema juurde. Ta on seal kolm päeva. Ema annab Peetrile kaasa kolm eurot tasku-raha. Kuidas sa soovitad Peetril raha päevade vahel jagada?
- Maria paneb iga nädal ühe euro tasku-rahast raha-kassasse. Miks on õige tasku-raha kõrvale panna?
- Kas sa oled millegi jaoks raha kogunud? Mille jaoks?

Kas ma tean?

1. Kaspar saab iga päev ühe euro tasku-raha.

Martin saab seitse eurot korraga iga esmaspäeva hommikul. Kumb saab nädalas rohkem raha?

- Kaspar
- Martin
- Mõlemad saavad sama palju raha.

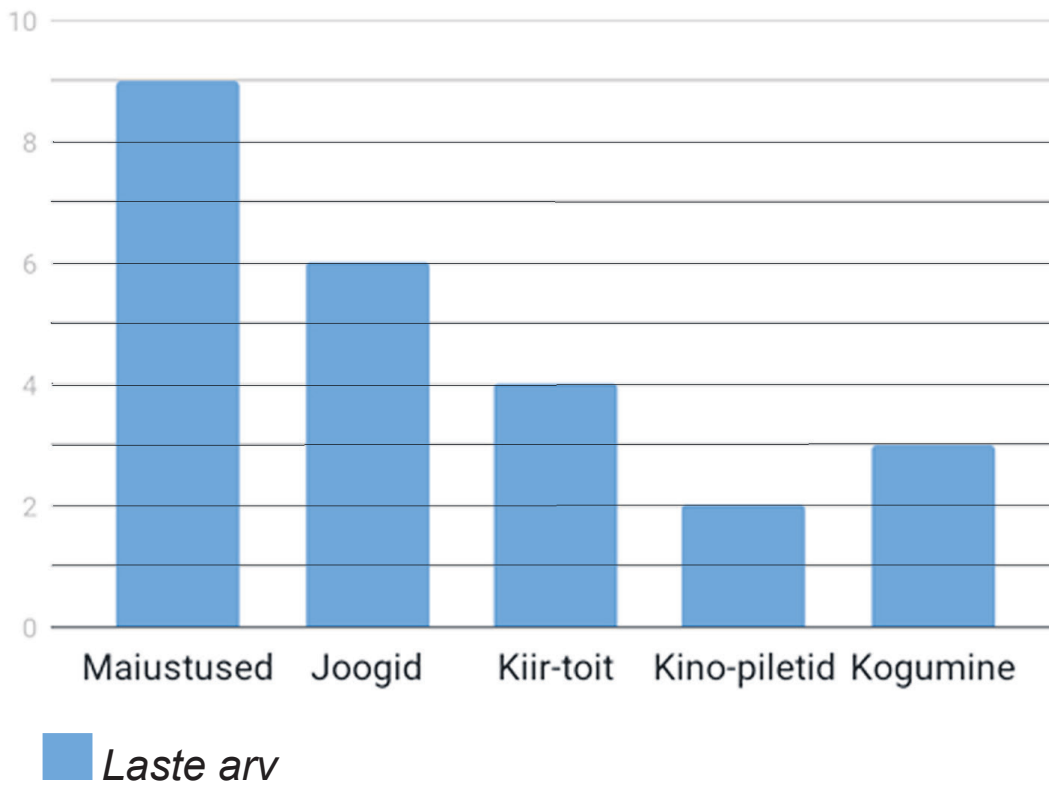
Poisid tahavad kinno minna. Kino-pilet ja popkorn maksavad seitse eurot.

Kuidas saavad mõlemad poisid tasku-raha eest kinno minna?

Vasta suuliselt.

2. Vaata joonist. Kirjuta vastused sõnadega.

Tasku-raha kulutamine Peetri ja Maria klassis

Mitu last ostavad jooke? .....

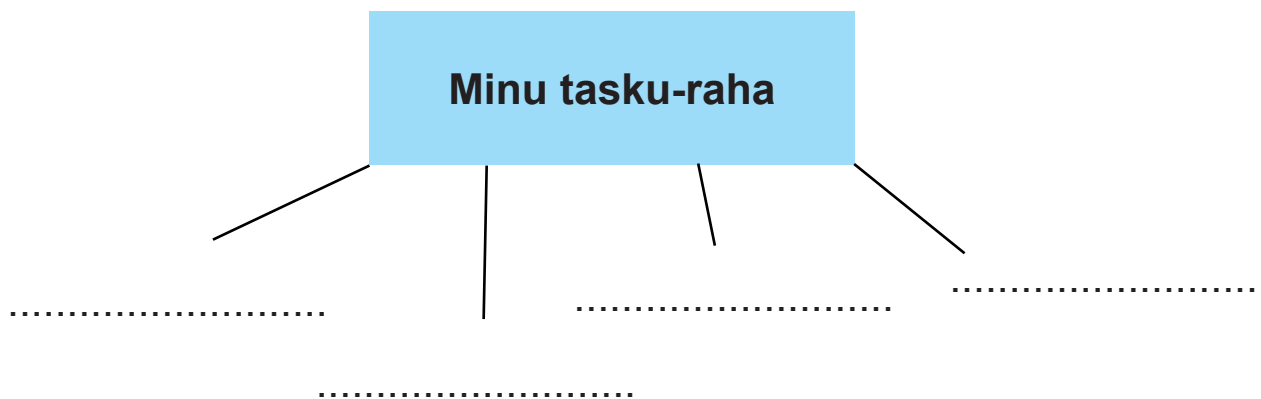
Mitu last ostavad kiir-toitu? .....

Mitu last koguvad raha kallima asja ostuks? .....

Mida ostavad lapsed oma tasku-raha eest kõige rohkem?
.....

Mida ostavad lapsed oma tasku-raha eest kõige vähem?
.....

3. Mida ostad sina oma tasku-raha eest? Kirjuta sõnad.
maiustused, joogid, kiir-toit, kino-piletid, kogumine, muu

4. Mille peale kulutavad sinu klassi õpilased tasku-raha?
Koostage õpetaja abiga tahvlile tabel 2. ülesande järgi.

Räägi kaaslastele

- Kus hoiad sina oma tasku-raha?
- Kas see on turvaline koht?

Nüüd ma tean!

- Kui ma kavandan enda oste, siis tean, kui palju saan millelegi raha kulutada.
- Kui soovin osta midagi kallimat, aga raha pole piisavalt, siis hakkan raha koguma.

6.4. Ostud toidu-poes ja turul

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

Meie teeme püha-päeval pann-kooke.

Mmm, pann-koogid maitsevad mulle väga. Need on eriti head koos vaarika-moosiga.

Aga kõige-pealt pean minema poodi. Vaatasin retsepti. Pann-koogi-taina tegemise jaoks on meil mõned toidu-ained puudu. Tegin paberile nime-kirja, mida mul on osta vaja.

See on sul õige mõte. Kui sul on poes ostu-nime-kiri kaasas, siis on sul meeles osta kõik vajalikud asjad. Mina läksin üks-kord poodi. Arvasin, et mul jääb kõik meelde, mida ema palus tuua. Ma ei teinud nime-kirja. Pärast selgus, et kõige vajalikum asi jäi ostmata.

Mille võttis Maria toidu-poodi kaasa?

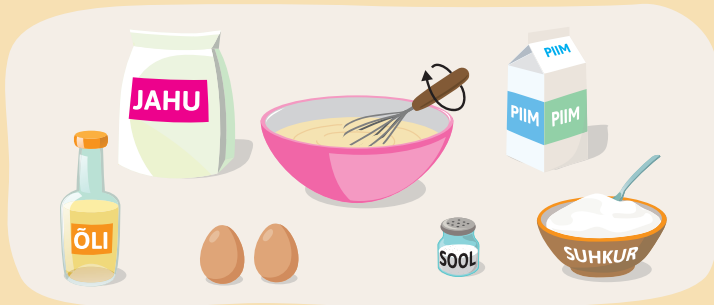

Retsept

Loe!

Pannkookide retsept

200 g jahu
0,5 l piima
2 muna
2 supilusikatäit õli
1 teelusikatäis suhkrut
näpuotsaga soola
õli praadimiseks

Marial on kodus
olemas:

- jahu
- õli
- sool

1. Maria peab poodi minema. Vaata retsepti.
Mida tal veel pann-kookide tegemiseks vaja läheb?
Kirjuta õiged sõnad ostu-nime-kirja.

Ostu-nime-kiri	
.....	munad
.....	limonaad
.....	suhkur
.....	kommid
.....	piim

Ostu-nime-kiri

Loe!

Toidu-kaupu saad osta nii poest kui ka turult.

Kasulik on kirjutada ostu-nime-kiri:

nii on meeles, mida ostma pead

nii ei osta eba-vajalikke asju

2. Kuidas teed ostu-nime-kirja?

Nummerda laused õigesse järjekorda.

- Loen retsepti läbi. Leian, mis mul kodus olemas on.
- Otsin retsepti.
- Kirjutan üles, mis puudu on. Teen ostu-nime-kirja.
- Otsustan, mida süüa teha.

Poest ostan asjad ostu-nime-kirja järgi.

Mõttele ja vasta küsimustele

- Kas sa käid poes üksi või oma vanematega?
- Kas sinu pere käib rohkem toidu-poes või turul? Põhjenda.
- Kas sinu peres tehakse ostu-nime-kiri? Kes selle tavaliselt teeb?
- Mida sa viimati poest ostsid?

Vestlus müüjaga

Loe!

Tere! Palun üks piim.

Palun. Kas peale piima veel midagi?

Jah, palun pool kilo liha.

Ole lahke! Mida saan veel pakkuda?

Palun veel kaks tomatit ja kolm kurki. See on kõik.

Siin need on. See teeb kokku kuus eurot.

Tänan! Siin on raha.

Aitäh! Head päeva!

Nägemiseni!

3. Märki õiged sõnad.

Mida Liisa ostis?

Liha

Komme

Kohu-piima

Piima

Tomateid

Kapsast

Kurke

Milliseid viisakaid sõnu kasutas Liisa?

Palun

Tere!

Head aega!

Aitäh!

Tänan!

Nägemiseni!

Kui palju Liisal raha kulus?

5 eurot

2 eurot

6 eurot

11 eurot

4. Joosepile tulevad sõbrad külla. Ta soovib sõpradele pakkuda või-leibu.

Joosep peab minema poodi, et osta vajalikud toidu-ained.

Kirjutage õpetaja abiga Joosepile ostu-nime-kiri.

Poest osta:

Nüüd ma tean!

- Kui teen ostu-nime-kirja, siis ma ei unusta vajalikke asju poest osta.
- Müüjaga räägin viisakalt. Kasutan sõnu: „tere“, „palun“, „aitäh“, „head aega“.

6.5. Kordamine

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

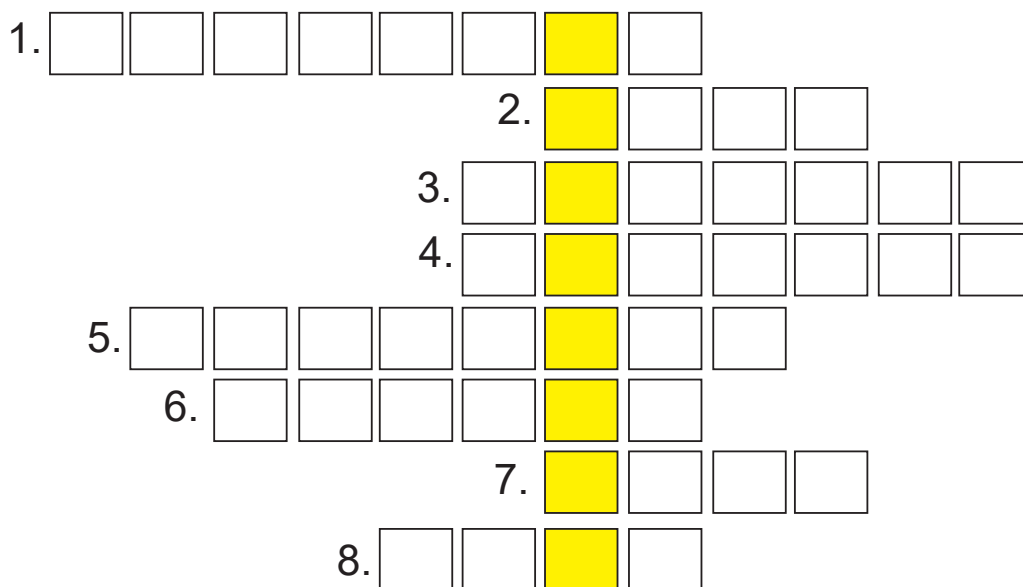

Enne poodi minekut arutame emaga, mida on vaja osta.

Tavaliselt kirjutame vajalikud asjad paberile. Siis me ei osta midagi eba-vajalikku. Nii säästame raha.

1. Lahenda rist-sõna.

1. Õpilase kõige tähtsam töö on (*mis?*) ... . (6. teema, 2. ptk)
2. Teabe kohta ütleme teisiti (*kuidas?*) ... . (5. teema, 1. ptk)
3. Kutse-koolis saab õppida erinevaid (*mida?*) ... .
(6. teema, 1. ptk)
4. Koolis on oluline info kirjas (*millel?*) ...-tahvlil.
(5. teema, 2. ptk)
5. Kui ütlen müüjale „palun“ ja „aitäh“, siis olen (*missugune?*) ...
(6. teema, 4. ptk)
6. Kirja saatmiseks on vaja osta post-mark ja (*mis?*) ... .
(5. teema, 3. ptk)
7. Tasku-... kulutamist on kasulik kavandada.
(6. teema, 3. ptk)
8. E-kirja kohta ütleme teisiti ... . (5. teema, 3. ptk)

Poodi minnes võta alati kaasa ostu-.....!

2. Tõnis kirjutas õpetajale e-kirja. Õpetaja vastas Tõnise e-kirjale.

Kahe meili laused on segamini läinud. Kirjuta laused õiges järjekorras.

- Head tervist! Õpetaja.
- Ravi ennast! Me kõik ootame Sind kooli.
- Tere, Tõnis!
- Tere, õpetaja!
- Kõike head! Tõnis.
- Ma ei saa täna kooli tulla. Mul on kõha ja nohu.

Tõnise kiri

Tervitus:

.....

Kirja sisu:

.....

.....

.....

.....

Kirja lõpetamine:

.....

.....

Õpetaja kiri

Tervitus:

.....

Kirja sisu:

.....

.....

.....

.....

Kirja lõpetamine:

.....

.....

7.1. Prügi tekkimine

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

Peeter ja Maria istuvad pargipingil. Nad lõpetavad jäätise söömise ja mõtlevad, kuhu paberid panna.

Siin on nii palju prügi maas. Mina küll aru ei saa, kuidas nii palju prügi tekib. Mis see üks paber muudab? Viskan ka paberi siia. Prügi-kasti ju pole.

Panen jäätise-paberi kotti. Kodus viskan prügi-kasti. Mina küll ei viska paberit maha.

Kuhu lapsed jäätise-paberid panid?

Kumb laps toimis õigesti?

Prügi

Loe!

Iga-päevases tegevuses tekib palju prügi.

- Sööme kommi → järele jääb kommi-paber.
- Joome piima → järele jääb piima-pakend.
- Meisterdame värvilistest paberitest pildi → järele jäävad paberi tükikesed.
- Sööme pargis jäätist → järele jääb jäätise-paber.

Meie tegevusest jäävad üle jäägid.

See ongi prügi ehk jäätmed.

Prügi koht on prügi-kastis. Nii hoiname looduse puhtana.

Kus on prügi õige koht?

Märgi lause.

Piima-pakend

*Värvilise paberi
tükikesed*

Jäätise-paber

Pandi-pakendid

Loe!

Paljudel joogi-pakenditel on sildi peal **pandi-märgid**.
Pandi-märgiga pakendit nimetatakse **pandi-pakendiks**.
Need on näiteks klaas-pudelid, plast-pudelid ja plekk-purgid.

Pandi-märgid

Mida nimetatakse pandi-pakendiks?

Märgi lause.

Metall-pakend

Klaas-pakend

Plast-pakend

Taara-automaat

Loe!

Taara-automaat on masin, mis kogub pandi-pakendeid. Need masinad asuvad toidu-poodide juures. Pandi-pakend tuleb viia taara-automaati. See on kasulik nii sinule kui ka loodusele.

- Pandi-pakend ei jää loodusesse vedelema.
- Pandi-pakendi taara-automaati viimisel saad vastu raha. Iga pandi-pakendi eest saad 10 senti tagasi.

Kuhu tuleb viia pandi-pakend?

Märgi lause.

Taara-automaadid

Vaata digi-õpikust multikat „Jänku Juss uurib taara-automaati“

Mõtle ja vasta küsimustele

- Mis prügi on sinul tänase päeva jooksul tekkinud?
- Sul on vaja kommi-paber ära visata, aga prügi-kasti pole läheduses. Mida sa teed?

Kas ma tean?

1. Milline on õige käitumine? Vali pildi juurde õige lause.

Inimene paneb prügi prügikasti.

See on õige käitumine.

See on vale käitumine.

Inimene viskab prügi maha.

See on õige käitumine.

See on vale käitumine.

2. Mis prügi tekib? Vali õige vastus.

- Paber-salv-rätik
- Pulga-kommi pulk
- Mahla-pakend

- Paber-salv-rätik
- Pulga-kommi pulk
- Mahla-pakend

- Paber-salv-rätik
- Pulga-kommi pulk
- Mahla-pakend

**3. Mis tegevus tekitas pildil oleva prügi?
Märgi õige vastus.**

- Õuna söömine
- Pliiatsi teritamine
- Kaardi meisterdamine
- Tee joomine

- Õuna söömine
- Pliiatsi teritamine
- Kaardi meisterdamine
- Tee joomine

- Õuna söömine
- Pliiatsi teritamine
- Kaardi meisterdamine
- Tee joomine

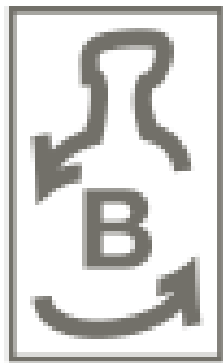

- Õuna söömine
- Pliiatsi teritamine
- Kaardi meisterdamine
- Tee joomine

4. Mis on pildil? Vali iga pildi juurde sobiv sõna.

- Pandi-pakend
- Taara-automaat
- Pandi-märk
- Prügi-kast

- Pandi-pakend
- Taara-automaat
- Pandi-märk
- Prügi-kast

- Pandi-pakend
- Taara-automaat
- Pandi-märk
- Prügi-kast

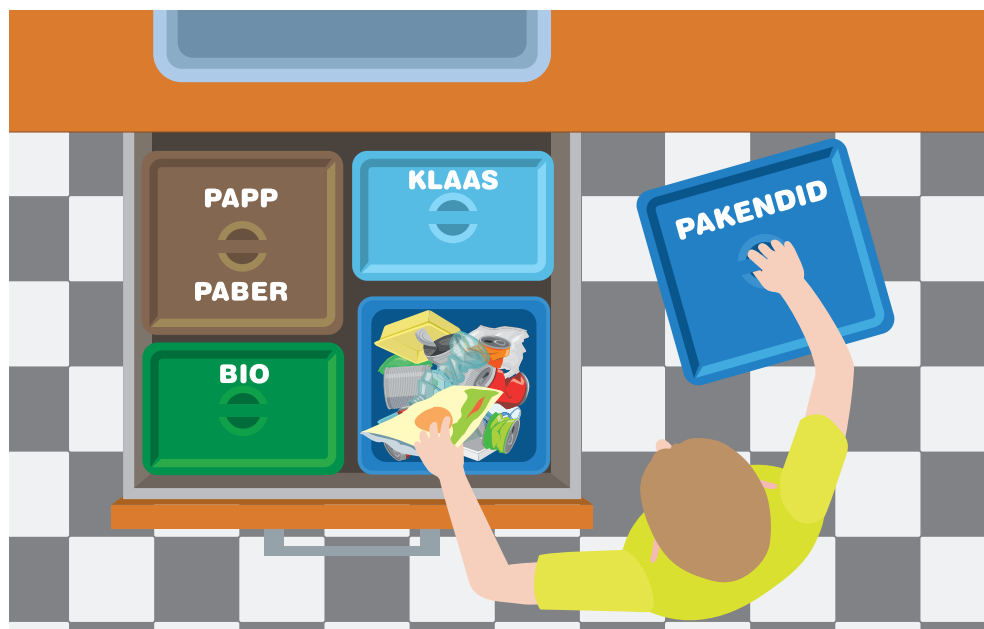
Nüüd ma tean!

- Inimese tegevusest jääb iga päev järele prügi.
- Ma ei viska prügi maha.
- Prügi ära viskamiseks leian prügi-kasti.
- Pandi-märgiga pudelid ja purgid viin taara-automaati.

7.2. Prügi sorteerimine

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

Ma viisin eile pudeleid taara-automaati. Vedas, et järjekorda ei olnud. Sain ruttu tšeki kätte ja käisin kohe poes ka. Isa lubas mul kõik saadud raha ära raisata. Ostsin krõpse. Terve öhtu krõbistasime. Ainult tühjad kotid jäid alles.

Aga kes teil prügi-pange välja peab viima? Sa elad suures majas ja teil on maja kõrval mitu prügi kogumise kasti reas. Kuidas sa tead, kuhu kasti midagi panna?

Neile on peale kirjutatud, mida sinna panna. Me sorteerime prügi juba toas ära ja siis on kerge õigesse kasti viia. Prügi sorteerimine on tähtis! On imelik mõelda, et prügist saab uusi asju teha.

Mida arvab Peeter prügi sorteerimise kohta?

Prügi kogumise kastid

Loe!

Prügi võib tekkida igal pool: kodus, koolis, looduses.

Kui me tekitame prügi, siis peame selle ka enda järelt ära koristama. Prügi viskame prügikasti.

Paljudes kohtades näeme suuri prügi kogumise kaste ehk **prügi-konteinereid**. Prügi-konteineri peale on kirjutatud, mis liiki prügi nendesse panna.

Ühe konteineri sisse tuleb panna ühte liiki prügi.

Selleks peame prügi sorteerima ja valima igale asjale õige kasti.

Mis on kirjutatud prügi-konteinerite peale?

Märgi lause.

Prügi-konteinerid

Sildid konteinerite peal

Papp ja paber

Papi ja paberi konteinerisse võib viia:

papp-kastid, joonistus-paberid, aja-lehed, aja-kirjad, reklaam-lehed.

Need peavad olema puhtad, mitte märjad ja määrdunud.

1. Mille viid papi ja paberi konteinerisse? Märgi õiged sõnad.

- Paber-kott
- Kile-kott
- Vana töö-vihik
- Aja-kiri
- Jogurti-pudel

Klaas-pakendid

Klaas-pakendite konteinerisse võib viia:
klaas-pudelid, klaas-purgid.

2. Mille viid klaas-pakendite konteinerisse?

Märgi õiged sõnad.

- Piima-pakend
- Maisi konservi-karp
- Hapu-kurgi-purk
- Siirupi klaas-pudel
- Šampooni-pudel

Sega-pakendid

Sega-pakendite konteinerisse võib viia:
plastist topsid ja karbid, metallist pakendid,
piima-, mahla- ja jogurti-pakendid.

3. Mille viid sega-pakendite konteinerisse?

Märgi õiged sõnad.

- Mahla-pakend
- Aja-leht
- Ketšupi-pudel
- Salati-karp
- Moosi-purk

Looduslikud jäätmed

Looduslikud jäätmed on bio-jäätmed. Need on toidu üle-jäägid, puu- ja köögi-viljade koored, muna-koored, närbunud taimed, muld, kasutatud salv-rätid.

Bio-jäätmeid ei visata muu prügiga kokku. Looduslikud jäätmed tuleb viia aeda komposti või bio-jäätmete konteinerisse.

4. Mis on looduslikud jäätmed?

Märgi õiged sõnad.

- Kalja-pudel
- Kartuli-koored
- Riknenud vorst
- Kommi-paber
- Herne-kaunad

Ohtlikud jäätmed

Ohtlikud jäätmed on ravimid, patareid, katkine kraadi-klaas, vedelad värvid, liimid.

Ohtlikud jäätmed on loodusele kahjulikud.

See-tõttu tuleb need **muust prügist eraldi koguda**.

Poodides ja tanklates on patareide kogumise kastid.

Teised ohtlikud jäätmed tuleb eraldi kokku koguda ja viia **jäätme-jaama**.

Kui ravimite ja värvide pakendid on tühjad, võib need visata sega-pakendi-konteinerisse.

Patareid

Ravimid

Liimid

*Katkine
kraadi-klaas*

Värvid

Jäätme-jaam

5. Mis on ohtlikud jäätmed? Märgi õiged sõnad.

- Kella-patarei
- Vorsti-kile
- Pea-valu-tabletid
- Tühi tableti-karp
- Muna-koored

Taas-kasutus

Prügi on kasulik sorteerida. **Sorteeritud ja kokku kogutud prügi on võimalik ümber töödelda uuteks asjadeks.** Neid asju saab uuesti kasutada. Seda nimetatakse taas-kasutamiseks.

Näiteks:

- 6 taas-kasutusse antud piima-pakki → 1 rull tualett-paberit

- 9 taas-kasutusse antud plast-pudelit → 1 uus T-särk

(Info: www.sorteeri.ee)

**Mida saab teha sorteeritud ja kokku kogutud prügiga?
Märgi lause.**

Mõtle ja vasta küsimustele

- Miks on kasulik prügi sorteerida?
- Kuidas sa klassis prügi sorteerida saad?
- Milliste mängu-asjadega sa kodus enam ei mängi?
Mis nendest mängu-asjadest edasi saab?
- Sul on vana jalg-ratas, mis on väikeseks jäänud.
Mida saab selle jalg-rattaga edasi teha?

Kas ma tean?

6. Martin ja Aliise sorteerivad prügi.

**Martin korjab pappi ja paberit. Aliise korjab pakendeid.
Kirjuta sõnad õigesse tulpa.**

*ajakiri Täheke, hamba-pasta-tuub, juustu-pakend, kinga-karp,
ajaleht Postimees, šampooni-pudel, vana vihik, kommi-paber*

7. Sõna-salat. Leia sõnad ja värvi.

PRÜGI

KLAAS

METALL

PABER

PLASTIK

TAASKASUTUS

P	R	A	P	R	Ü	G	I	T	K	Ö
V	I	E	R	P	A	B	E	R	M	K
T	P	L	A	S	T	I	K	P	A	U
T	A	A	S	K	A	S	U	T	U	S
M	E	T	A	L	L	T	E	M	N	T
V	H	Ü	E	T	J	K	L	A	A	S

Nüüd ma tean!

- Prügi on kasulik sorteerida.
- Igale asjale valin õige kogumise kasti ehk konteineri.
- Ühe kasti sisse tuleb panna ühte liiki prügi.
- Ümber-töödeldud prügi ja vanu asju saab taas-kasutada.

PRÜGI SORTEERIMINE

Missugust prügi tekib sinu klassis ühe kooli-nädala jooksul? Märki tabelisse.

Päev	Papp ja paber	Sega-pakend	Klaas-pakend	Pandi-pakend	Bio-jäätmed	Ohtlikud jäätmed
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						

7.3. Liiklus-märgid

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

Ma käisin eile õhtul kerg-liiklus-teele koeraga jalutamas. Õnneks on seal tee pooleks jaotatud. Ühel pool on jala-käijad, teisel pool on jalg-ratturid, rulatajad ja rull-uisutajad. Seal on liiklus-märgid üleval ja samad märgid on ka tee peale joonistatud. Muidu oleks tõeline segadus. Vaata, et liiklus-õnnetusse ei satu.

Jama jah. Jala käies võib liikluses ohtu sattuda. Järelikult peab jala-käija ka liiklus-märke tundma. Mitte nii palju nagu sõidukiga, aga põhilisi ikka. Näiteks tee ületamist lubav või keelav märk. Mõni-kord suunatakse jala-käijad kõndima teisele tee-poolele. Sellest märgist tuleb ka aru saada. Tead mis, loeme koju minnes ära, mitu liiklus-märki kodu-teele jääb!

Mis ette-paneku tegi Peeter?

Miks peab jala-käija liiklus-märke tundma?

Liiklejad teel

Loe!

Liiklejad on kõik inimesed, kes liiguvad teel. Liikuda võib teel sõidu-vahendiga või jalgsi. Sõidu-tee on mõeldud sõidukitele. Kõnni-tee on jala-käijatele. Kõnni-teel võivad liikuda ka jalg-ratturid, rula-sõitjad, tõuke-ratturid ja rull-uisutajad.

**Millistest kõnni-teel liiklejatest on tekstis juttu?
Märgi sõnad (5).**

Liiklejad kõnni-teel

Liiklejad sõidu-teel

Ohutu liiklemine

Loe!

Et liiklemine oleks ohutu:

- peame tundma liiklus-märke ja
- arvestama kõikide liiklejatega.

Kui jala-käija soovib ületada sõidu-tee, peab ta leidma selleks ohutu koha. Kõige ohutum koht on üle-käigu-rada. Seda tähistab tee ääres liiklus-märk ja tee peale on joonistatud valged triibud.

**Milline koht on sõidu-tee ületamiseks kõige ohutum?
Märgi lause.**

*Liiklus-märk
„Üle-käigu-rada“*

Üle-käigu-rada

Foorid

Loe!

Mõnel ülekäigu-rajal on valgus-foor.

*Punane tuli
keelab teele astuda*

*Roheline tuli
lubab teed ületada*

Liiklus-märgid jala-käijatele

Loe!

Jala-käijate ja jalgratturite liiklus-märgid võivad olla tähistatud erinevate värvidega – sinise, punase või kollasega.

Milliste värvidega on liiklus-märgid tähistatud?

Märgi sõnad (3).

Jalgratta-tee

Jalg-tee

*Jalgratta-tee
ja jalg-tee*

Tavaliselt on liiklust lubavad märgid **sinist** värvi.

Liiklust keelavad märgid on tähistatud **punase** värviga.

*Jalgratta-sõidu
keeld*

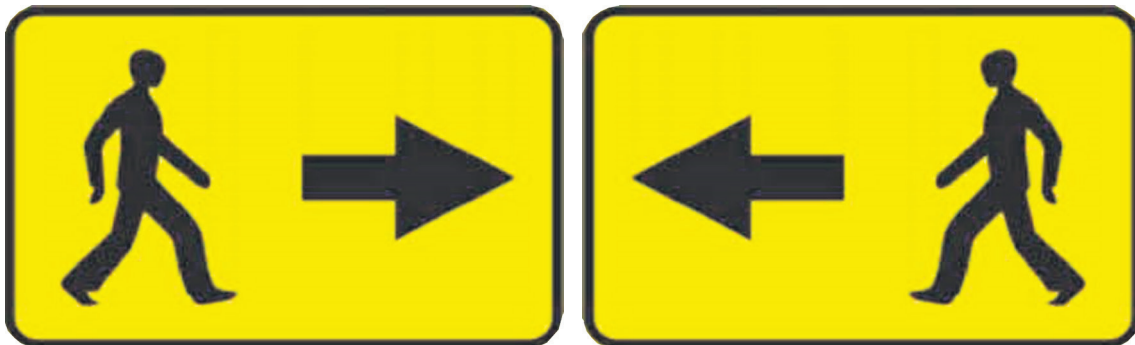
Käigu-keeld

*Jalgratta-tee ja
jalg-tee lõpp*

Sa võid teel kohata ka **kollast** värvi liiklus-märke.

Kollased liiklus-märgid on teel lühikest aega. Neid märke kasutatakse, kui tee on vaja lühikeseks ajaks kinni panna.

Liiklus-märgid „Ümber-käik“

Liiklus-märk „Ümber-käik“ suunab jala-käijad teisele poolele teed kõndima. See tähendab, et sinu ees on kõnni-tee suletud. Sa pead liikuma noole suunas.

Mida tähendab liiklus-märk „Ümber-käik“?

Märgi laused (2).

Mõtle ja vasta küsimustele

- Kuidas lähed sina koolist koju?
- Mida sa jälgid, kui teed ületama hakkad?
- Mitu korda pead sa teed ületama koolist koju minnes?

Kas ma tean?

1. Moodusta lubava ja keelava märgi paar. Ühenda joonega.

Jalg-tee

Jalgratta-sõidu keeld

Jalgratta-tee

Jalgratta-tee ja jalg-tee lõpp

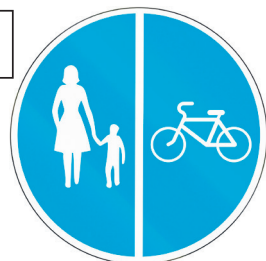
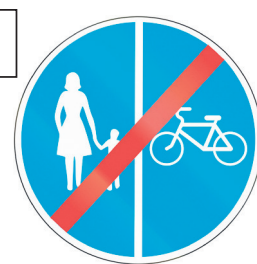
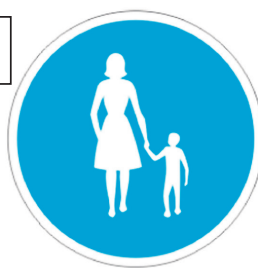
Jalgratta-tee ja jalg-tee

Käigu-keeld

2. Vali liiklus-märki juurde õige selgitus. Märki number.

1. Liikuda tohib jala-käija.
2. Liikuda tohivad jala-käija ja jalg-rattur.
3. Koht sõidu-tee ületamiseks.
4. Jala-käijad ei tohi liikuda.
5. Jalg-ratturid ei tohi liikuda.
6. Liikuda tohivad jalg-ratturid.

3. Vaata digi-õpikust videot „Liiklus-laul“. Vasta küsimustele.

- Milliseid ohtlikke olukordi näed videos?
- Kuidas tuleb teed ületada bussist väljudes?

Nüüd ma tean!

- Et liiklemine oleks ohutu, pean tundma ja järgima liiklus-märke.
- Teed ületan üle-käigu-rajal.
- Jälgin teel lubavaid liiklus-märke, keelavaid liiklus-märke ja lühi-ajalisi liiklus-märke.

7.4. Jalg-rattaga liikluses

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

Kas panid tähele, et eile oli jalg-ratta-hoidlas juba paar ratast?

Oli jah. Ma tahaksin ka rattaga kooli tulla, aga praegu ei saa.

Milles asi?

Ratast ei ole. Vana ratas jäi väikeseks ja me andsime selle ühele noorele sugulasele. Uus ratas on ostmata. Isa ütleb, et ongi hea. Et siis ei sea ma oma elu ohtu. Liiklus on muutunud nii tihedaks, et jalg-rattaga on lausa ohtlik sõita. Selle peale ei mõtle kodus keegi, et rattaga saaks ma rutem kooli ja koju.

Mul on küll ratas, aga minu ema ka ei luba sellega kooli sõita. Temal on samuti hirm suure liikluse ees. Ja ausalt öeldes ei ole minu sõidu-oskus suurem asi. Ja liiklus-märke ei tunne ma ka hästi.

Märgid saab selgeks. Aga kui sõidu-oskus on vilets, siis ei maksa tänavale trügida.

Mida kardavad lapse-vanemad?

Jalg-ratturi varustus ja korras ratas

Loe!

Liiklus-märkide järgimine tänavatel on väga oluline.

Sama oluline on ka kanda õiget varustust ja oma jalg-ratas korras hoida.

Jalg-rattur peab kandma peas kiivrit. Seljas on hea kanda erksa-värvilist riietust või helkur-vesti. Nii on rattur liikluses hästi nähtav.

Mida peab jalg-rattur kandma peas ja seljas?

Märgi laused (2).

Jalg-rattur kiivri ja helkur-vestiga

Jalg-rattal peavad küljes olema helkurid, tuled ja signaal-kell ehk ratta-kell.

Tuled ja helkurid teevad jalg-ratturi pimedas nähtavaks. Ratta-kellaga saab endast märku anda teistele liiklejatele. Rattal peavad olema korras pidurid.

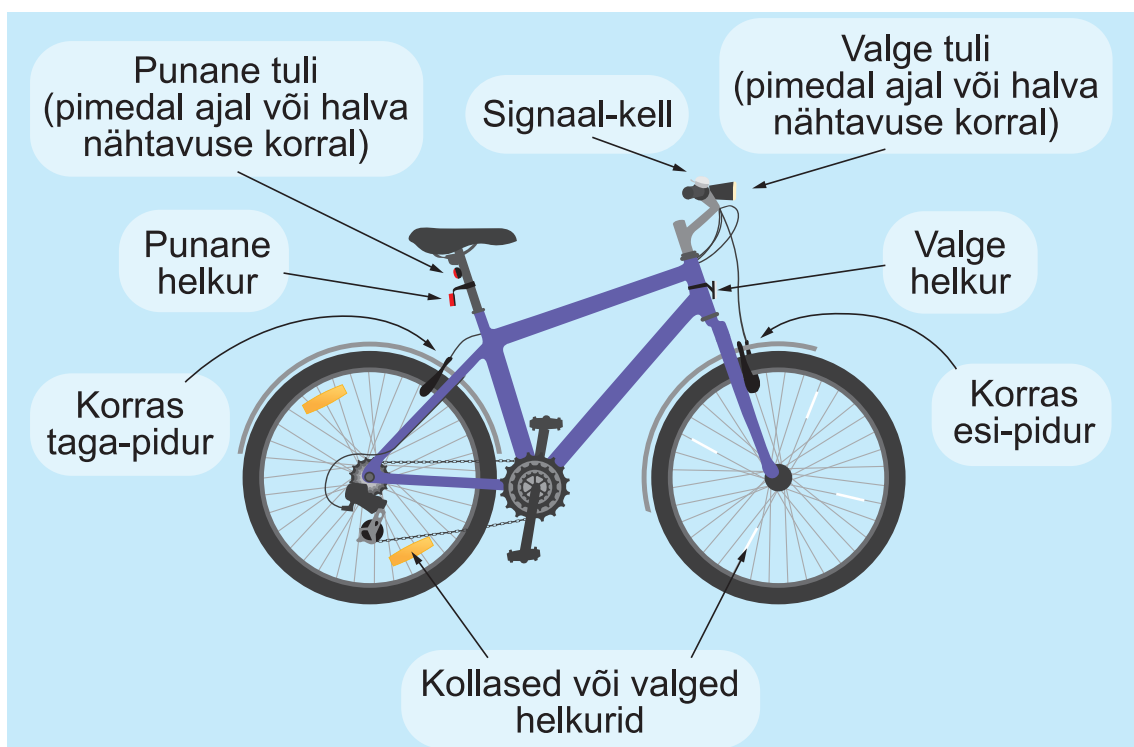
Mis peavad olema jalg-ratta küljes? Märgi lause.

Jalg-ratturid pimedas

Signaal-kell ehk ratta-kell

Jalg-rattaga liikluses

Loe!

Jalg-rattaga saab sõita kõnni-teel, sõidu-teel või jalg-ratta-teel.

Kõnni-teel võivad sõita alla 13-aastased lapsed.

Sõidu-teel tohivad rattaga sõita:

- täis-kasvanud ja
- lapsed, kellel on olemas jalg-ratturi juhi-luba.

Jalg-ratturi juhi-loa saavad endale teha 10–15-aastased lapsed.

Jalg-ratta-teel võivad sõita kõik jalg-ratturid. Jalg-ratta-teeid tähistavad liiklus-märgid tee ääres. Vahel on samad märgid ka tee peale joonistatud.

Jalg-ratta-tee

Jalg-tee ja jalg-ratta-tee

**Kes tohivad sõita jalg-rattaga sõidu-teel?
Kuidas tunded ära jalg-ratta-tee?**

1. Mis teel võid sina rattaga sõita? Täida lüngad.

Mina olen .....-aastane.

Mul *on / ei ole* jalg-ratturi juhi-luba.

Mina tohin rattaga sõita .....-teel.

Jalg-rattaga kõnni-teel sõitmine

Loe!

Nii jalg-ratturid kui ka jala-käijad peavad kõnni-teel üks-teisega arvestama. Jalg-ratturid ei tohi ohustada teisi liiklejaid. Kõnni-teel peab rattaga sõitma aeglasel kiirusel.

Kuidas peab rattaga kõnni-teel sõitma?

Märgi lause.

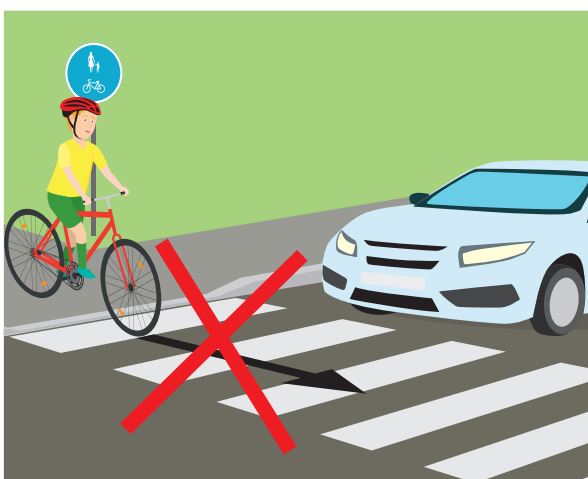
Sõidu-tee ületamine jalg-rattaga

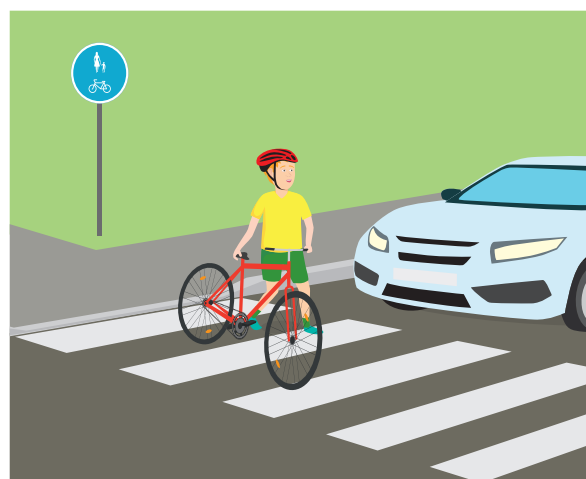
Loe!

Kui soovid ületada sõidu-tee, siis:

- 1) leia üle-käigu-rada;
- 2) tule ratta pealt maha;
- 3) veendu, et sõidukid on peatunud;
- 4) lükka ratast käe kõrval;
- 5) ületa sõidu-tee.

*Ära sõida rattaga
üle-käigu-rajal!*

*Tule ratta seljast maha
ja kõnni üle tee*

Mõtle ja vasta küsimustele

- Kas sinu jaoks on oluline jalg-rattaga sõita? Miks?
- Missugune varustus on sinu ratta küljes?
- Mida sa kannad seljas rattaga sõites?
- Milliseid õnnetusi võib juhtuda rattaga kihutamisel?

Kas ma tean?

2. Mis on pildil? Kirjuta pildi alla õige vastus.

helkurid, signaal-kell, kiiver, tuled

3. Mis muudab jalg-rattaga sõitmise turvaliseks?

Vali õiged vastused.

- Kannan peas kiivrit.
- Kannan erksa-värvilist riietust. Nii olen liikluses hästi nähtav.
- Ülekäigu-rajal sõidan jalg-rattaga.
- Jalg-rattaga võib kõnni-teel kihutada.
- Ülekäigu-rajal kõnnin ja lükkan ratast käe kõrval.

Nüüd ma tean!

- Kui sõidan jalg-rattaga, siis kannan peas kiivrit ja seljas erksa-värvilisi riideid.
- Minu jalg-ratta küljes peavad olema helkurid, tuled ja signaal-kell.
- Ülekäigu-rajal kõnnin ja lükkkan jalg-ratast käe kõrval.

7.5. Tule-ohutus kodus

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

Ma tegin eile kodus niisuguse pahanduse, et ei julge emale rääkidagi.

Mis siis juhtus?

Meile tulevad laupäeval külalised. Ema palus mul laud-lina ära triikida. Panin lina triikimis-lauale. Võtsin triik-raua ja hakkasin tööle. Äkki helistas sõber. Jätsin triik-raua lina peale. Tahtsin talle öelda, et ma ei saa praegu rääkida. Natuke siis ikka rääkisime. Järsku tundsin kõrbe-lõhna. Viskasin mobiili kohe käest ära ja haarasin triik-raua. Lina sees oli suur pruun triik-raua jälg. Kuidas ma emale sellest räägin? Ma saan kindlasti pahandada.

Sul läks isegi hästi. Hea, et sa teise tuppa rääkima ei läinud. Siis ei oleks kärsa-haisu ka tundnud. Sul tuleb lihtsalt emale kõik ära rääkida. Ise tead, et saad pahandada asja eest. Nii oleks võinud tule-kahju tekkida. Minu isa ütleb tule-kahju kohta, et varas jätab varna seina, tuli ei sedagi.

**Miks Maria ei julgenud emale oma õnnetusest rääkida?
Mida ütleb Peetri isa tule-kahju kohta?**

Tule-ohtlikud tegevused

Loe!

Tule-kahju võib kodus kergelt juhtuda, kui olla hooletu.

Kodus on tule-ohtlikud tegevused:

- küünalde põletamine,
- ahju või kamina kütmine,
- toidu valmistamine,
- kodu-masinate kasutamine.

Tikkude kasutamine

Loe!

Tikke kasutatakse selleks, et küünlaid süüdata, ahju või kaminasse tuld teha, grillida ja lõket teha. Kõiki neid tegevusi teevad täis-kasvanud inimesed.

Lastel ei ole vaja tikke kasutada. Tikkudega mängimisest võib alguse saada tule-kahju. Kergesti võivad põlema minna tekid, padjad, kardinad, raamatud ja mööbel.

Mille jaoks kasutatakse tikke? Märki lause.

Vaata piltidelt, milliseid õnnetusi on juhtunud tikkudega mängimise tagajärjel.

Lapsed mängisid tikkudega.
Selle tagajärjel süttis auto põlema.

Laps mängis kodus tikkudega.
Selle tagajärjel süttis tuba põlema.

Küünalde põletamine

Loe!

Paljudele inimestele meeldib küünlaid põletada. Küünlad kaunistavad tuba.

Et küünlast ei tekiks tule-kahju:

- leia põlevale küünlale ohutu koht,
- kustuta küünal, kui sa toast lahkud.

Mida teha, et küünlast ei tekiks tule-kahju?

Märgi laused (2).

Ohud küünla põletamisel.

Ära pane küünalt põlema lahtise akna ja kardinade lähedale. Tuul võib puhuda kardina vastu küünla-leeki või küünal kukub ümber. Kardin süttib põlema ja võib tekkida tule-kahju.

Küünal peab olema küünla-aluse sees. Ära pane küünla ümber kaunistusi, need võivad põlema süttida.

Kütmine

Loe!

Ahju ja kamina kütmine annab sooja. Tavaliselt kütavad ahju täis-kasvanud. Lastel ei ole vaja ahju ust lahti teha.

Nii ahjust kui ka kaminast võib välja lennata sädemeid.

See-tõttu ei tohi tule lähedale panna kergesti süttivaid asju: näiteks kütte-puid, aja-lehti, raamatuid, mööblit. Need võivad põlema minna.

**Miks ei tohi ahju lähedal olla kergesti süttivaid asju?
Märgi lause.**

Toidu valmistamine

Loe!

Köögis võib tule-kahju alguse saada toidu valmistamisest. Toit võib minna kõrbema ja põlema, kui see liiga kauaks töötavale pliidile jääb.

Toidu valmistamise ajal viibi köögis.

Ära tegele muude asjadega: näiteks telefoniga rääkimine või teleri vaatamine. Nii saad õigel ajal pliidi välja lülitada.

Mis juhtub toiduga, kui see liiga kauaks töötavale pliidile jääb? Märki lause.

Kodu-masinate kasutamine

Loe!

Kodu-masinaid kasutame kodus iga päev.

Need masinad on näiteks: teler, tolmu-imeja, triik-raud, vee-keetja, loki-tangid.

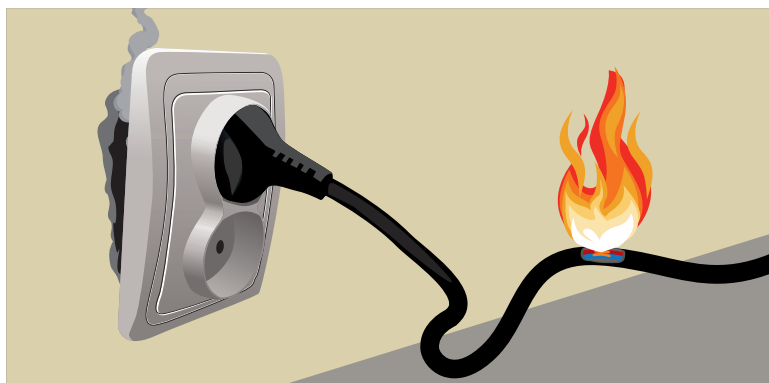
Kodu-masinad on juhtmetega ühendatud pistiku-pesasse.

Juhtme kaudu saavad masinad elektrit, et töötada.

Kui kasutame katkiseid juhtmeid või pistiku-pesi, võib tekkida tule-kahju.

Miks võib kodu-masina kasutamisest tekkida tule-kahju?

Märgi lause.

Katkine juhe ja pistiku-pesa

Tule-ohutus-vahendid

Loe!

Vahel võib siiski õnnetus juhtuda ja tulekahju puhkeda. Selleks peavad igas kodus olema tule-ohutus-vahendid: suitsu-andur, tule-tekki ja tule-kustuti.

Suitsu-andur

Tule-tekki

Tule-kustuti

Kõiki neid ohutus-vahendeid tuleb õppida kasutama. Muidu ei päästa need sind tule-õnnetusest.

Millised tule-ohutus-vahendid peavad igas kodus olema?

Märgi sõnad (3).

Vaata, mõtle ja vasta küsimustele

- Vaata pilti. Mis ohtu märkad?

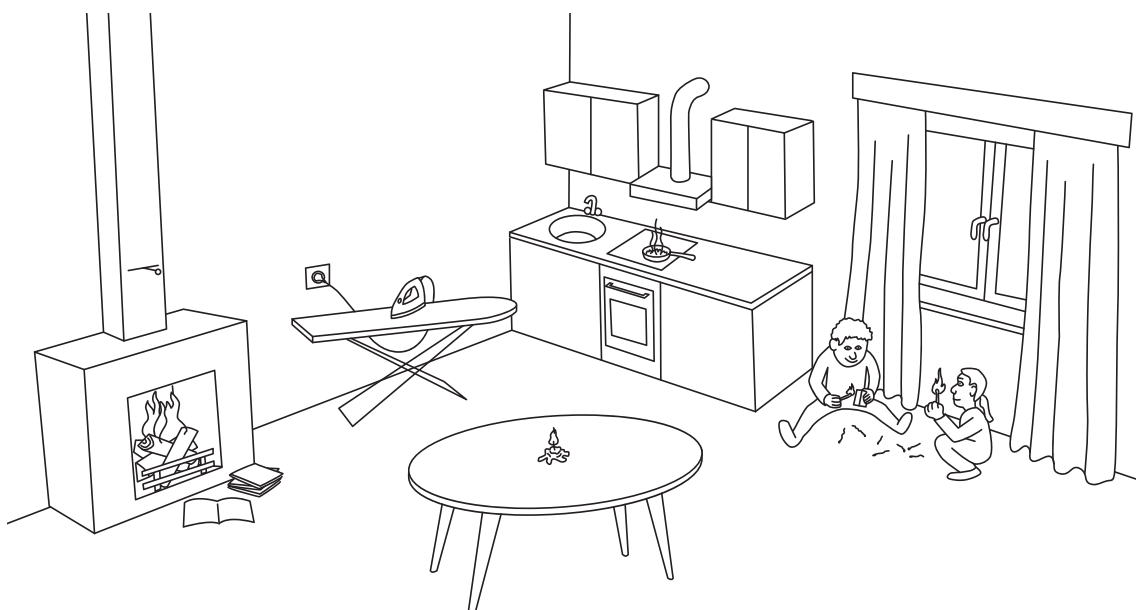

- Vaata digi-õpikust videot. Kuidas läheb triik-raud põlema? Mida teeb mees valesti?

Kas ma tean?

1. Märki pildil 5 ohtu.

2. Tule-kahju saab ära hoida, kui oled ette-vaatlik ja hoolas. Millised tegevused aitavad ära hoida tule-kahju? Märgi õiged laused.

- Valvan põlevat küünalt.
- Kui olen pannud kartulid pannile praadima, lähen teise tuppä telerit vaatama.
- Kui leian kodust tikud, siis hakkan nendega mängima.
- Kui lahkun toast, siis kustutan küünla.
- Tõstan põleva küünla lahtise akna lähedale.
- Hoian oma kooli-asju ahju-ukse lähedal.
- Triikimise ajal ei tegele muude asjadega.
- Kui tolmu-imeja juhe on katki, siis tolmu-imejat ei kasuta.

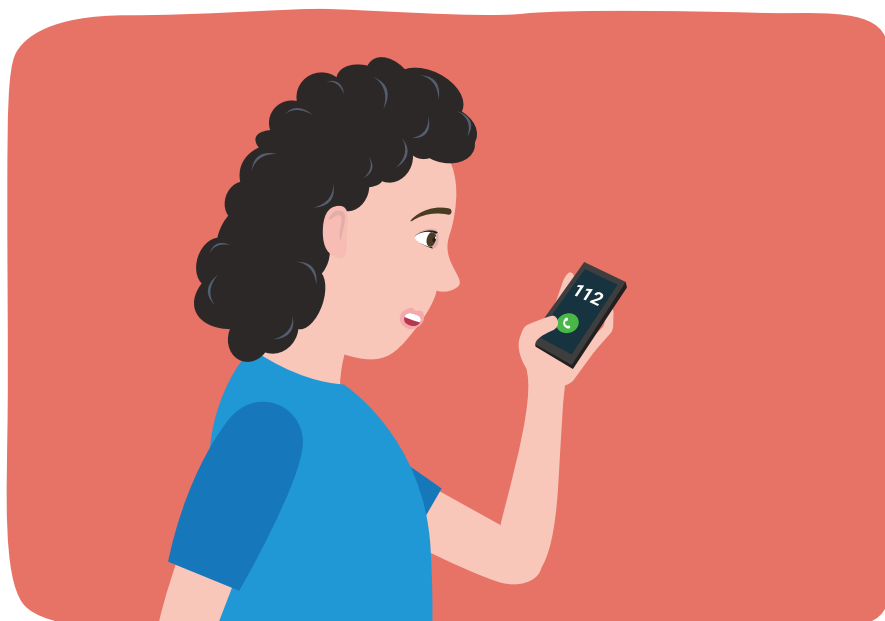
Nüüd ma tean!

- Tule-ohtrikud tegevused on küünalde põletamine, ahju või kamina kütmine, toidu valmistamine ja kodu-masinate kasutamine.
- Tule-ohtrikes tegevustes pean olema tähelepanelik ja hoolas.
- Suitsu-andur, tule-tekk ja tule-kustuti on tule-ohutus-vahendid. Need peavad olema igas kodus.

7.6. Käitumine tule-kahju korral kodus

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

Kuidas läks? Kas rääkisid emale, mis õnnetus sul juhtus? Mis ema ütles?

Rääkisin jah. Ja pahandada sain. Praegugi silmad nutust punased. Aga pärast hakkas ema ise nutma. Ta ütles, et on õnnelik, et tulekahju ei tekkinud. Ema õpetas mind, kuidas õnnetuse korral pääste-ametisse helistada ja ise ohutult kodust väljuda. Pabistades võivad telefoni-numbrid segamini minna ja isegi aadress ununeda.

Sellega on siis korras.

Mida ema Mariale õpetas?

Kuidas tegutseda tule-kahju korral kodus?

Loe!

Kodus on hea ja turvaline olla. Aga mida teha, kui siiski tekib tulekahju?

Mine kiiresti välja!

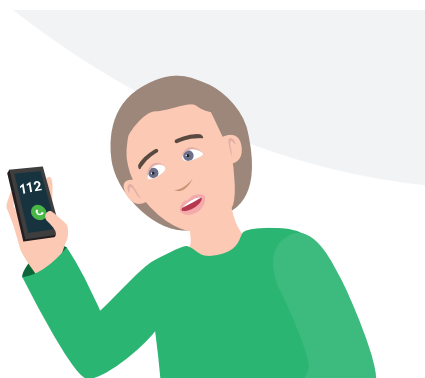
Ära peida ennast!

Kui toas on palju suitsu, siis rooma välis-ukseni!

Kui toast välja ei pääse, ava aken ja hüüa appi!

Helista 112!

Mängime läbi!

Harjuta helistamist häda-abi-numbrile 112.

- Mis on juhtunud?
  - Köögi ukse alt tuleb suitsu.
- Ütle aadress!
  - Männi linn, Kuuse tänav 1.
- Ütle oma nimi!
  - Siim Kask.
- Välju majast! Me tuleme kohe! Võid kõne lõpetada.

Harjuta helistamist häda-abi-numbrile 112 oma nime ja aadressiga.

- Mis on juhtunud?
- Ütle aadress!
- Ütle oma nimi!
- Välju majast! Me tuleme kohe! Võid kõne lõpetada.

Kas ma tean?

1. Vali lünka õige sõna.

- Tule-kahju on *hirmus* / *ilus* õnnetus.
- Tulekahju korral püüan *kiiresti* / *aeglaselt* kodust väljuda.
- *Ei tohi* / *tohin* ennast kuhugi ära peita.
- Kui ruum on suitsu täis, tuleb ukse juurde minna *seistes* / *käpuli*.
- Kui välis-ukse juurde ei pääse, tuleb avada *toa-uks* / *aken* ja hüüda appi.
- Kohe, kui märkan õnnetust, pean helistama *häda-abi-numbrile* / *sõbrale*.

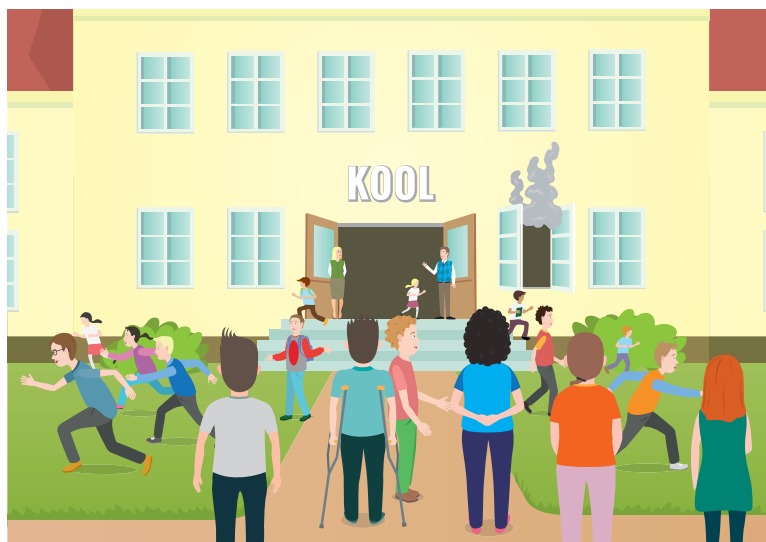
Nüüd ma tean!

- Tule-kahju korral tuleb kiiresti kodust väljuda.
- Pääste-ametisse tuleb helistada esimesel võimalusel.
- Kui olen hädas, helistan häda-abi-numbrile 112.
- Häda-abi-number = pääste-ameti-number = 112.

7.7. Tule-kahju õppe-häire koolis

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

Huvitav, kas meil koolis kevadel ka evakuatsiooni-õppus tuleb?

Mis asi?

E-va-ku-at-si-oo-ni-õppus. See on sama, mis tule-tõrje õppe-häire. Sügisel oli ju. Hea, kui tead, kuidas ohu korral käituda. Nüüd me oskame palju paremini koos kooli-majast välja minna ja teame, kuidas liikumis-puudega sõpru aidata. Mäletad, kuidas üks esimese klassi tüdruk kartma hakkas ja kappi ronis?

Jah, mäletan. Tegelikult peab jääma rahulikuks ja tegema kõik nii, nagu õpetaja ütleb. Kuidas sa ütlesid? Kas e-va-ku-at-si-oo-ni-õppus?

Mis kasu oli lastel eelmisest õppe-häirest?

Tule-kahju õppe-häire koolis

Loe!

Kooli-majas on õppe-töö ajal palju õpilasi ja õpetajaid. Pikk häire-kella helin teatab, et majas võib olla tule-kahju. Tule-kahju on suur õnnetus. Kooli-maja ja klassid saavad kahjustada. Veel hirmsam on, kui keegi inimestest vigastada saab. Kui tule-kahju puhkeb, tuleb kooli-majast kiiresti lahkuda. Tule-kahju õppe-häirel harjutatakse häire-kella ära-tundmist ja majast kiiret väljumist.

**Mida harjutatakse tule-kahju õppe-häirel?
Märgi lause.**

Tule-tõrjuad kontrollivad, et kõik on õppe-häirel kooli-majast lahkunud

Liikumine õppe-häire ajal

Loe!

Õppe-häire ajal tuleb olla rahulik ja kuulata õpetajat.

Õpilased võtavad klassis ukse juures kiiresti rivvi.

Kooli-kott jääb pingi juurde. Mööda koridore ja treppe liigutakse oma klassiga koos. Nüüd ei ole aega WC-sse, sööklasse ega riide-hoidu minna.

Kui klassis on liikumis-puudega õpilasi, siis tuleb neid mitmekesi aidata.

Keegi ei tohi maha jääda. Tegutseda tuleb kiiresti.

Kooli-majadel on tavaliselt mitu välis-ust. Õpetaja teab, missugusest uksest klass ohu korral väljuma peab.

Kuidas tuleb liikuda mööda koridore ja treppe?

Märgi lause.

Liigu rahulikult koos õpetajaga

Käitumine õues

Loe!

Õues ei jookse keegi oma klassi-kaaslastest eemale. Kõik õpilased seisavad klassile määratud kohas. Seal saab õpetaja kontrollida, kas kõik õpilased on majast väljas. Kooli-majja võib tagasi minna alles siis, kui õpetaja loa annab.

Kuidas tuleb õues käituda?

Märgi laused (2).

Kas ma tean?

1. Koolis on tule-tõrje-häire. Märgi õiged laused.

- Olen rahulik ja kuulan õpetajat.
- Lähen kiiresti ukse juurde rivvi.
- Torman klassist välja.
- Hakkan nutma ja peidan ennast kappi.
- Jooksen riide-hoidu oma riideid selga panema.
- Väljun kiiresti kooli-majast koos oma klassi ja õpetajaga.
- Jooksen kiiresti koju.
- Seisan õues meie klassile määratud kohas.
- Otsin sõbrad üles ja lähen nendega palli mängima.
- Lähen kooli-majja tagasi alles siis, kui õpetaja lubab.

2. Vaatle ja märgi tabelisse.

KÜSIMUS	VASTUS
Mitu suitsu-andurit on teie klassis?	
Mitu suitsu-andurit on teie koridoris?	
Mitu ust on teie koridoris?	
Mitu sammu on teie klassi uksest lähima trepini?	
Kas teie koridoris põlevad rohelised välja-pääsu tuled?	

Rohelised välja-pääsu tuled

3. Praktiline töö.

Harjutage oma klassiga majast väljumist.

Vaadake kella. Kui palju aega selleks kulub?

4. Lõpeta laused.

Meie jõudsime õue (*mitme?*) ..... minutiga?

Kiiresti läks meil (*missugune tegevus?*) .....

.....

Aega kulus palju (*millele?*) .....

.....

Peame veel harjutama (*mida?*) .....

.....

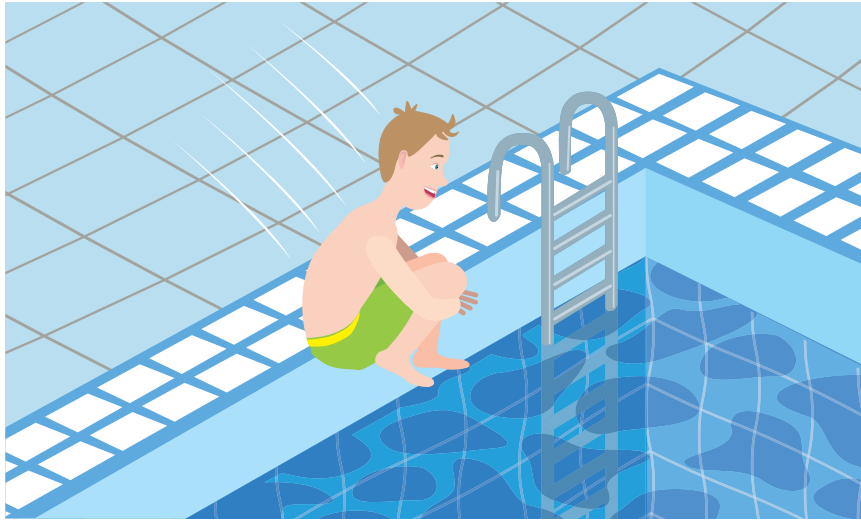
Nüüd ma tean!

- Koolis on vaja tule-kahju õppe-häiret selleks, et osata päris ohu korral õigesti käituda.
- Häire ajal tuleb olla rahulik ja kuulata õpetajat.
- Klassi õpilased liiguvad kõik koos.
- Tegutseda tuleb kiiresti.

7.8. Käitumine vee-kogude juures

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

Peeter ja Maria lähevad kooli.

Kahju, et meil on nädalas ainult üks ujumis-tund.

Ma oskan juba päris hästi ujuda. Tunnis saab iga-suguseid trikke ka teha. Mulle meeldib „pommi“ hüpata ja kellegi kõhu alt läbi ujuda ja...

Rumal! Nii ei tohi teha! Teine võib ehmuda ja ehmatuses vett kurku tõmmata. Õnnetus võib juhtuda! Mulle meeldib

ka ujumine, aga mulle ei meeldi, et keegi mind vees hirmutab. Meil on ujumis-tunnis alati kaks õpetajat.

Üks juhendab basseini äärelt ja teine õpetaja aitab meid vees. Nii on ujumis-tund turvaline ja keegi ei satu ohtu.

Vesi on väga mõnus, aga vesi võib ka kuri olla.

Mida tahab Maria viimase lausega öelda?

Ujumis-tunnis

Loe!

Ujumis-oskus on inimesele sama tähtis nagu oskus lugeda ja kirjutada. Selle-pärast on tunni-plaanis ujumis-tunnid. Need toimuvad basseinis. Ujumis-tunnis on lapsed basseinis koos õpetajaga.

**Miks on õpetaja koos õpilastega basseinis?
Mõttele ja räägi kaaslasega.**

Lapsed ujumis-tunnis

Vee-keskuses

Loe!

Mitmed lapsed oskavad juba kooli tulles ujuda. Nad on seda õppinud koos vanematega vee-keskuses, järves või jões.

Vee-keskuses käiakse tavaliselt koos ema või isaga. Seal on palju lõbustusi. Väga põnevad on liu-torud ja suured lained. Et vees hullates õnnetust ei juhtuks, on vajalik täis-kasvanu juures-olek. Täis-kasvanu jälgib, et lapsed oleksid ette-vaatlikud ja arvestaksid teistega. Kui mõni laps selle unustab, kutsutakse ta korrale.

Kelle juures-olek on vajalik?

Märgi lause tekstis.

Liu-torud vee-keskuses

Rannas

Loe!

Varsti on käes suvine kooli-vahe-aeg. Ilmad muutuvad soojaks ja ka vesi soojeneb. Lapsed tahavad ujuma minna. Aga vette võib minna ainult koos täis-kasvanuga. Tavaliselt on rannas teadete-tahvel. Sellel on kirjas, kui soe on õhk ja kui soe on vesi. Teadete-tahvli juures on ka pääste-rõngas. Seda on vaja, kui keegi on sattunud uppumis-ohtu.

Mis on kirjas teadete-tahvil?

Märgi lause.

Teadete-tahvel ja pääste-rõngas

Lippude erinev tähendus

Loe!

Paljudes randades lehvivad lipud.

Lipu värvus näitab, kas vette minna on ohutu või ei.

- Kui lehvib **roheline** lipp, on vesi ujumiseks sobiv.
- Kui lehvib **punane** lipp, siis ei tohi vette minna.
- **Kollane** lipp näitab, et tuul on tugev ning lained kõrged. Ujumine on ohtlik.

Mida näitab lippude värvus?

Märgi lause.

*Rannas lehvib roheline lipp –
ilm on suplemiseks sobiv*

*Rannas lehvib punane lipp –
vette minna ei tohi*

*Rannas lehvib kollane lipp –
vette minek on ohtlik*

Juhuslikus ujumis-kohas

Loe!

Paljude vee-kogude ääres on tähistamata ujumis-kohad. Seal ei ole ujumist lubavat märki ega teadete-tahvlit. Aga inimesed käivad ikka ujumas. Kui lähete ema või isaga sellisesse kohta, peate olema veel tähele-panelikumad. Ei tea ju, kas vesi on puhas ja kui ruttu sügavaks läheb. Samuti võib vee-kogu põhjas klaasi-kilde või muud prahti olla. **Ilma täis-kasvanu juures-olekuta nii-suguses kohas vette minna ei tohi.**

Miks ei tohi ilma täis-kasvanuta nii-suguses kohas vette minna?

Mõttele ja räägi kaaslasega.

Ujumise suund

Loe!

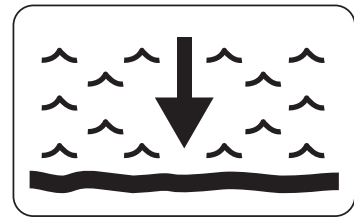
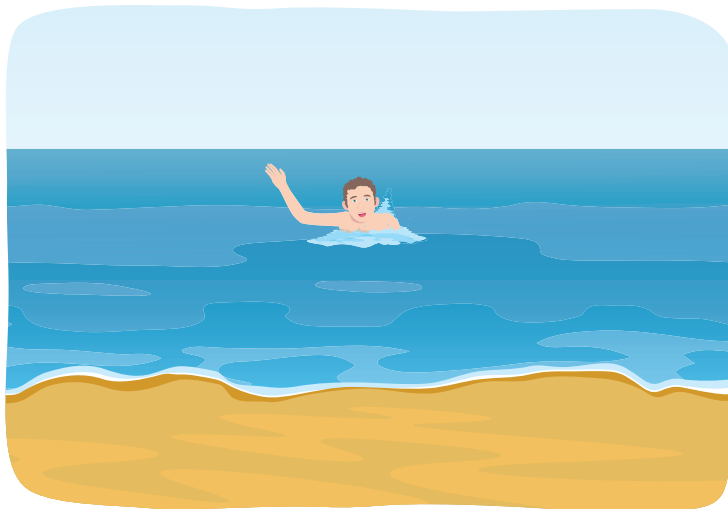
Kalda ääres on mõnus supelda. Seal on vesi madal ja jalad ulatuvad põhja. Ujuda on parem aga sügavamas vees.

Ohutum on ujuda kaugemalt kalda suunas.

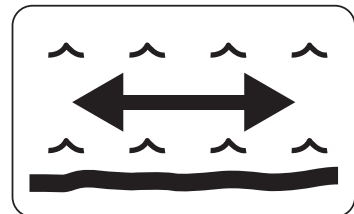
Ka piki kalda äärt on ohutu ujuda.

Mis suunas on ohutum ujuda?

Märgi laused (2).

Uju kaugemalt kalda suunas

Uju piki kalda äärt

Ujuma minnes ei või oma jõudu üle hinnata.
Parem ujuda lühemat maad mitu korda kui ujuda kaugele.
Vees võib jõud otsa saada, aga kaldani on veel palju maad.
Nii võid sattuda uppumis-ohtu.

Vees ei tohi vaprat mängida, ohu korral tuleb kohe
„Appi!“ hõigata.

Mõttele ja vasta küsimustele

- Kas sa oskad ujuda?
- Kus sa õppisid ujuma?
- Miks on ujumis-oskus vajalik?
- Miks lapsed basseinis ega vee-keskuses mürada ei tohi?
- Missugustesse ohtudesse võib vee-kogu ääres ja vees sattuda?
- Mida tähendavad need märgid?

Ujumist keelav märk

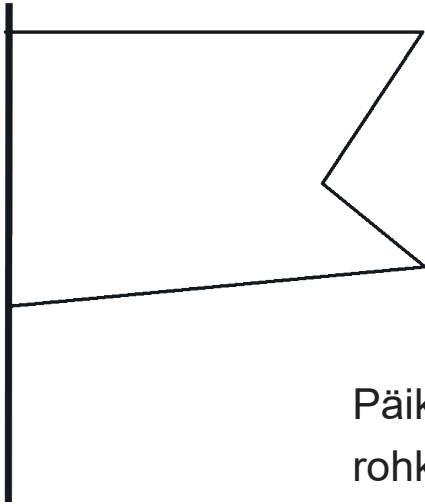

Ujumist lubav märk

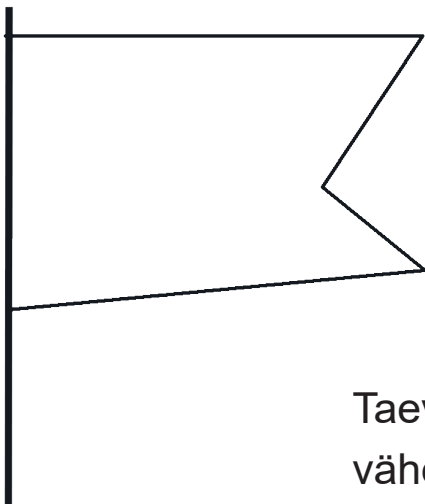

Kas ma tean?

1. Mis värv lipp lehvib rannal? Värv.

Päike paistab. Vee temperatuur on rohkem kui 18 kraadi. Ilm on tuuletu.

Taevas on pilves. Vee temperatuur on vähem kui 16 kraadi. Suured lained.

2. Kuidas õigesti käituda? Moodusta sõnadest reeglid.

Artur: „Ma tean lähedal metsas ühte järve. Lähme proovime, kas vesi on soe. Praegu on hea minna, ema ja isa on tööl.“

AINULT, KOOS, MINNA, TÄISKASVANUGA,
VEEKOGU, VÕIB, ÄÄRDE

Kirjuta!

.....

.....

Henry: „Kõik julged mehed hüppavad siit kõige suurema kivi pealt peakat! Kas keegi kardab?“

HÜPPA, KOHAS, VETTE, VÕÕRAS, ÄRA

Kirjuta!

.....

.....

Kristjan: „Teeme nalja!
Proovime, kas hüppame
paadi peale!“

EI, KOHT, MÜRAMISE, OLE, VESI

Kirjuta!

.....

.....

3. Mis on juhtunud? Vali õige lause.

- Laps ujus liiga kaugemale.
- Laps hüppas vette väga kõrgest tornist.
- Laps oli liiga kaua vees.

- Laps ujus liiga kaugemale.
- Laps hüppas vette väga kõrgest tornist.
- Laps oli liiga kaua vees.

- Laps ujus liiga kaugemale.
- Laps hüppas vette väga kõrgest tornist.
- Laps oli liiga kaua vees.

4. Mis muudab vee-kogu ääres viibimise turvaliseks? Märgi õiged laused.

- Randa lähen koos täis-kasvanuga.
- Mul on täpilised ujumis-riided.
- Lähen vette, kui lehvib roheline lipp.
- Lähen vette ainult ujumiseks määratud kohtades.
- Ujun kalda poole.
- Ujun kaldast väga kaugemale.
- Kui märkan, et keegi on ohus, kutsun kohe abi.
- Näitan kõigile, kui kõrgelt ma vette julgen hüpata.
- Veos pritsin ja ehmatan teisi lapsi.
- Kui hakkab jahe, tulen kohe veest välja.

Nüüd ma tean!

- Ujuma võib minna ainult koos täiskasvanuga.
- Rannas tuleb kõige-pealt uurida, kas vette võib minna või mitte.
- Ohu korral peab alati kedagi appi hüüdma.

7.9. Käitumine loodus-matkal

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

Järgmisel nädalal lähemegi matkale. Õpetaja rääkis, et algul sõidame rongiga linnast välja ja pärast matkame jalgsi. Kas sa oled enne matkal käinud?

Jalgsi-matkal ei ole, jalg-rattaga küll. Põnev! Ma tahaks juba minna! Teeks lõket ja mängiks indiaanlasi.

Ma olen kuulnud, et metsas ei tohigi igas kohas lõket teha. Et on olemas oma kindlad kohad, kus tuld tehakse. Mina olen ka põnevil. Ülased õitsevad ja jänese-kapsad ka. Kui lõket teha ei saa, siis vaatame niisama metsas ringi. Kuulame linnu-laulu ja sööme jänese-kapsaid. Tähtis, et ära ei eksi.

Täna inimese-õpetuse tunnis räägime kindlasti täpsemalt, mida matkale selga panna ja mida kaasa võtta.

Miks ootavad Peeter ja Maria tänast inimese-õpetuse tundi?

Matkamine

Loe!

Kevad ja suvi on matkamise aeg. Paljudele inimestele meeldib matkata jalgsi. Nii saab ennast treenida ja ilusat Eestimaa loodust vaadata. Mõni-kord on tore ka oma klassiga matkale minna.

Miks inimestele meeldib matkata?

Märgi lause tekstis.

Matka-plaan

Loe!

Enne matkale minekut tuleb kindlasti koostada matka-plaan.

Vaja on otsustada:

- kuhu minna,
- mida tee peal vaadata ja kus teha peatused,
- mida selga ja jalga panna,
- mida söömiseks ja joomiseks kaasa võtta.

Miks on matka-plaani tegemine vajalik?

Mõttele ja räägi kaaslasega.

Teadete-tahvlid

Loe!

Väga huvitavad on metsa-matkad. Matka-radade kõrval asuvad sageli teadete-tahvlid. Seal on kirjas tähtsad asjad:

- mida sellel matka-rajal vaadata,
- kus on WC asu-koht,
- kus asub lõkke-koht.

Kus asuvad teadete-tahvlid?

Märgi lause.

Teadete-tahvel

Lõkke kustutamine

Loe!

Lõkke ääres istuda on väga lõbus. Et ei tekiks tulekahju, võib lõket teha ainult selleks lubatud kohtades.

Kui lõkke ääres istumise aeg läbi saab, on vaja lõke kustutada. Kõige parem on lõkke-ase veega üle valada.

Kuidas lõket kustutada?

Märgi lause.

Prügi

Loe!

Tavaliselt sööme lõkke ääres kaasa võetud või-leibu. Mõni-kord grillime ka vahu-komme, küpsetame viinereid või keedame teed. Pärast söömist tuleb prügi sorteerida. Peab otsustama, mida võib visata lõkkesse ja mis tuleb tagasi selja-kotti panna. Lõkkesse ei tohi visata plastist pudeleid, karpe ega kile-kotte. Need ei põle, vaid reostavad loodust musta mürgise suitsuga.

Mida teha prügiga?

Märgi lause.

Lõkke ümber on koristamata

Matka-rivis kõndimine

Loe!

Metsas matkates peab oma-vahel rääkima vaikselt, sest lähedal elavad mets-loomad ja linnud. Neid ei tohi häirida. Metsa-matkal kõnnitakse tavaliselt üks-teise taga. Nii-moodi matka-rivis kõndides ei jää keegi maha ega eksi ära. Kui keegi väsib, siis puhatakse ja minnakse koos edasi. Matk õnnestub, kui kõik on tähele-panelikud ja üksteise vastu sõbralikud.

Miks on kasulik kõndida matka-rivis?

Märgi lause.

Liikumine matka-rivis

Käitumine eksimise korral

Loe!

Mõni-kord võib juhtuda, et keegi eksib ära. Kui eksinu matka-riided on heledad, siis on teda kergem leida. Hele-sinine või punane jope paistavad metsas kaugele. Metsa minnes pane selga midagi erksa-värvilist!

Enne matkale minekut kontrolli, kas mobiili aku on täis. Eksimise korral helista kohe õpetajale. Ka õpetaja on kadunud lapse pärast suures mures.

Räägi õpetajale, kus sa oled ja mida sa enda ümber näed. Siis saab õpetaja sulle appi tulla. Kõik matkajad peavad tähelepanelikud olema, et kaaslase otsimisel ise ära ei eksiks.

Kui sa ikkagi teisi üles ei leia, pead helistama 112. Pääste-ameti töötaja räägib sinuga. Samal ajal püüab ta sinu asu-koha välja selgitada. Pead tegema täpselt nii, nagu päästja ütleb. Ära nuta. Jää rahulikuks. Ole paigal. Ära torma ringi.

**Kui oled eksinud, kellele pead siis helistama?
Märgi laused (2).**

Kas ma tean?

1. Matkaks valmistumine.

Kummal pildil on matkaks sobivad asjad? Märgi.

2. Lõkke ääres käitumine. Märki õige lause.

- Lõket teeme selleks ette-nähtud kohas.
- Plastik-pudelid ja kile-kotid viskame lõkkesse.
- Tekkinud prügi sorteerime.
- Tühjad joogi-pudelid, karbid ja kile-kotid paneme selja-kotti tagasi.
- Lõket me ei kustuta, see kustub ise.
- Lõkke-aseme valame veega üle. Kontrollime, kas lõke on kustunud.

3. Käitumine eksimise korral. Kirjuta lünka õige sõna.

- Matkale minnes pane selga ..... riided.
erksa-värvilised / rohelised
- Jalga pane ..... jalatsid.
mugavad / uued
- Selja-kotti pane natuke .....
mängu-asju / süüa ja juua
- Kaasa võta ..... akuga telefon.
laetud / tühja
- Matkal ole kogu aja kaaslaste .....
eemal / lähedal
- Eksimise korral jää .....
närviliseks / rahulikuks
- Kõige-pealt ..... õpetajale.
helista / ära helista
- Kaaslased ..... siis sind otsima.
hakkavad / ei hakka
- Kui kaaslased sind ei leia, siis ..... helistada **112**.
ei tule / tuleb
- Pääste-amet ..... kohe otsimist ja leiab
eksinud lapse ruttu üles.
alustab / ei alusta

Nüüd ma tean!

- Matkale minnes on vajalik selga panna erksa-värvilised riided.
- Matkale tuleb kaasa võtta täis-laetud akuga telefon, süüa ja juua.
- Eksimise korral tuleb jääda rahulikuks ja helistada 112.
- Lõket võib teha ainult selleks ette-nähtud kohtades.
- Tühjaks saanud pakendid tuleb visata prügi-kasti või viia koju tagasi.

7.10. Kordamine

Vaata ja loe!

Kuula ka digi-õpikust!

Meie eest hoolitsetakse pidevalt. Meid kaitstakse kõigi võimalike ohtude eest. Ega me titad ei ole!

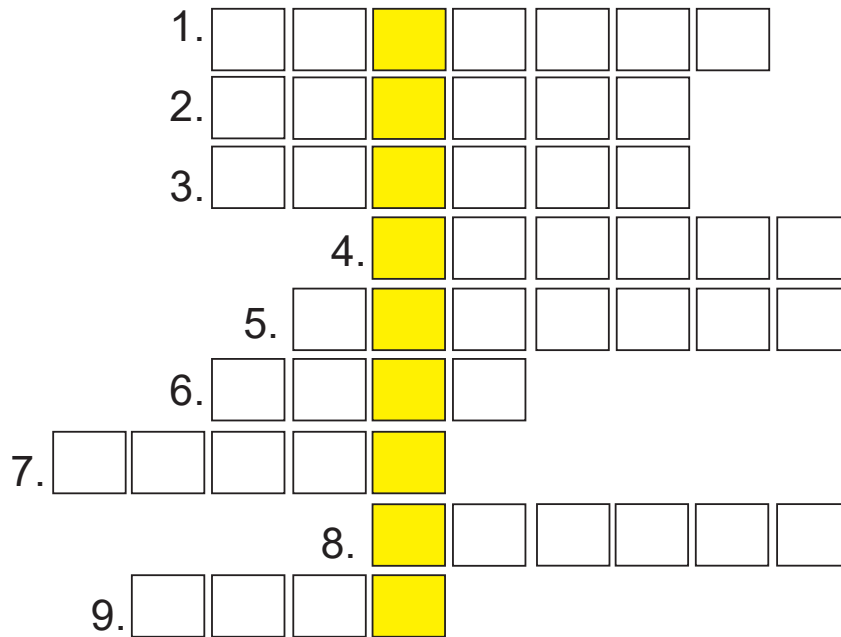

Mulle tundub, et meid õpetatakse rohkem oma peaga mõtlema. Siis oskame ise oma samme jälgida ega satu halba olu-korda. Ma koostasid ühe rist-sõna ka. Vaatame, mis sellest teemast meelde jäi. Lahenda ära!

1. Lahenda rist-sõna! Lahenduse leiad värvilisest reast.

1. Kevadel on tore oma klassiga (*mida tegema?*) ... minna. (9. ptk)
2. (*Mis?*)...-oskus on sama tähtis nagu lugemis-, kirjutamis- ja arvutamise-oskus. (8. ptk)
3. Ohutut liikumist tänaval juhendavad liiklus-... . (3. ptk)
4. Punane-kollane-roheline abimees liikluses on ...-foor. (3. ptk)
5. Kui kasutada vanu asju uuesti, siis on see taas-... . (2. ptk)
6. ...-rattaga sõites peab kandma kiivrit. (4. ptk)
7. Prügi viskame (*kuhu?*) ....-kasti. (1. ptk)
8. Pääste-ameti telefoni-... on 112. (6. ptk)
9. Tikkudega mängimise taga-järg võib olla ...-kahju. (5. ptk)

Kaitstud ja ohutu on teise sõnaga .....

2. On juhtunud õnnetus ja sa pead helistama pääste-ametisse.

Mida vastad pääste-ameti töötaja küsimustele?

PÄASTE-AMET KÜSIB	SINA VASTAD
1. 112 kuuleb. Mis juhtus?	1. ....
2. Kus juhtus?	2. ....
3. Kas keegi sai viga või on ohus?	3. ....
4. Mis on sinu nimi ja telefoni-number?	4. ....

**Me tuleme kohe!
Võid kõne lõpetada.**

SISUKORD

4.1. Kella-aeg	5
4.2. Kella-ajast kinni-pidamine	14
4.3. Õpilase päeva-kava	19
4.4. Kordamine	23
5.1. Teave	25
5.2. Teadete-tahvel	31
5.3. Kirja kirjutamine ja saatmine	34
6.1. Töö tegemine vajab oskusi	43
6.2. Õpilase töö koolis	50
6.3. Tasku-raha, raha kogumine	57
6.4. Ostud toidu-poes ja turul	62
6.5. Kordamine	67
7.1. Prügi tekkimine	70
7.2. Prügi sorteerimine	78
7.3. Liiklus-märgid	88
7.4. Jalg-rattaga liikluses	95
7.5. Tule-ohutus kodus	103
7.6. Käitumine tule-kahju korral kodus	113
7.7. Tule-kahju õppe-häire koolis	117
7.8. Käitumine vee-kogude juures	123
7.9. Käitumine loodus-matkal	136
7.10. Kordamine	147

